

Estlandssvensk Eestirootslane

”Runbjarn” förde sång-
och dansfestivalens eld
från Pärnu till Tallinn

”Runbjarn” viis tant-
su-ja laulupeotule Pär-
nust Tallinna

SOV firar 100 år i
år, se sid 11

SOV tähistab 100.
Aastapäeva, loe
leheküljelt 11

Foto: Arvo Tarmula, Lääne Elu

Estlandssvensk/Eestirootslane

Utgiven av Kulturrådet för den svenska minoriteten
Pikk 36
10130 Tallinn
Telefon: Tel: 56457841

Styrelsen i Kulturrådet

Nimi: *Uile Kärk-Remes*
Sündinud: *Rootsis*
Juured: *minu kirju suguvosa eestirootslastega seotud juured pärinevad isa kaudu Hiiumaal*
Minu ema/isa on sündinud Eestis
Töökoht: *Rootsi vähemusrahvuse Kultuurinõukogu esimees*
Teised ülesanded eestirootslusega seoses: *SOV Eesti juhatuse liige.*

Kulturrådet: *Ordförande.*

Namn: *Uile Kärk-Remes.*

Född i: *Sverige*

Rötter från: *Den svenska grenen av mina mångskiftande rötter stammar från Dagö, via min far. Min mammal/pappa är födda i Estland*

Arbete med: *Anställd ordförande i Kulturrådet.*

Andra uppdrag inom estlandssvenskheten: *Ledamot i styrelsen för Sov Estland.*

Kultuurinõukogu: *Saadik*
Nimi: *Kalev Kukk.*
Sündinud: *Tallinn.*
Juured: *Emapoolsed juured on Naissaarelt. Minu ema on sündinud Tallinnas.*
Töökoht: *Peaministri majandusnõunik, dotsent Tallinna Ülikoolis (majandusgeograafia).*
Teised ülesanded eestirootslusega seoses: *Puuduvald*

Kulturrådet: *Ledamot.*

Namn: *Kalev Kukk.*

Född i: *Tallinn.*

Rötter från: *Nargö på min mors sida. Min mor är född i Tallinn.*

Arbete med: *Ekonomin rådgivare till premiärministern, docent vid Tallinn Universitet (economic geography).*

Andra uppdrag inom estlandssvenskheten: *Inga*

Kulturrådet: *Ledamot.*
Namn: *Ingegerd Lindström.*
Född i: *Örebro, Sverige*
Rötter från: *Örebro. Anknytning till estlandssvenskarna genom min man Bengt från Höbring.*
Arbete med: *Pensionär med många uppdrag.*
Andra uppdrag inom estlandssvenskheten: *Ordförande för Rickul/Nuckö hembygdsförening.*

E-post: ukr@eestirootslane.ee

Ansvarig utgivare: *Uile Kärk Remes*

Redaktör: *Ingegerd Lindström*

Tryck: PRINTON PRINTING HOUSE

Kultuurinõukogus: *Asejuhataja*
Namn: *Lars Rönnberg*
Sündinud: *Stockholm*
Juured: *isa poolt Vormsilt.*
Minu isa on sündinud Rälby külas Vormsilt.
Töökoht: *Ettevõttekontsernide majaandusrapordi süsteemi konsultant*
Teised ülesanded eestirootslusega seoses: *Eestirootslaste kulturiühingu Svenska odlingens vänner esimees, VKÜ revident*

Kulturrådet: *Vice ordförande.*

Namn: *Lars Rönnberg.*

Född i: *Stockholm, Sverige.*

Rötter från: *Ormsö genom pappa.*

Min pappa är född i Rälby, Ormsö.

Arbete med: *som konsult med system för ekonomisk rapportering inom företagskoncerner.*

Andra uppdrag inom estlandssvenskheten: *Ordförande i Estlands-svenskarnas kulturförening Svenska odlingens vänner, revisor i VKÜ.*

Kultuurinõukogu: *Saadik*
Nimi: *Holger Haljand*
Sündinud: *Tallinn, Eesti*
Juured: *ema poolt Vihterpalu/Keibu/Moosi*
Minu ema on sündinud: Moosi külas (praegu Keibu)
Töökoht: *Telekommunikatsiooniettevõtes AS EMT R&D Managerina*
Teised ülesanded eestirootslusega seoses: *Tallinna Roots-Mihkli koguduse liige.*

Kulturrådet: *Ledamot.*

Namn: *Holger Haljand.*

Född i: *Tallinn, Estonia.*

Rötter från: *Vihterpalu/Keibu/Moosi på min mors sida.*

Min mor är född i: Moosi küla (idag Keibu).

Arbete med: *Telekommunikation i AS EMT som R&D Manager.*

Andra uppdrag inom estlandssvenskheten: *Medlem i S:t Mikael's församling, Tallinn.*

Kultuurinõukogus: *Saadik.*
Nimi: *Ingegerd Lindström.*
Sündinud: *Örebro, Roots.*
Juured: *Örebro. Eestirootslastega seob mind abikaasa Bengt, kes on pärit Höbringist.*
Töökoht: *Pensionär, kellel on palju ülesandeid.*
Teised ülesanded eestirootslusega seoses: *Riguldi/Noarootsi kodukandiühingu esimees.*

Estlandsvensk – Eestirootslane

Ordförande har ordet

En egen tidning har alltid varit en viktig fråga för estlandssvenskarna. Våra tidningar avspeglar även vår historia, varje tidning reflekterar sin tid och skiftande samhällsförhållanden runt estlandsvenskarna.

Livet - historien gör många tvära kast, en erfarenhet som estlandsvenskarna har fått lära sig att leva med. Svenskheten i Estland idag ser på många sätt annorlunda ut än under den 100- års period som vi i år ser tillbaka på i samband med Svenska Odlingen Vänners (SOV) 100-årsjubileum.

Kulturrådets tidning, Estlandsvensk, är vårt nya språkrör, ett band mellan svenskar samt vår röst utåt. Vår tidning är tvåspråkig, med svenska och estniska, vilket också på många sätt återspeglar estlandssvenskarnas levnadslopp, med ett eget språk och egen kultur, som en del av Estlands språk- och kulturlandskap.

Vi har idag organiserat oss mer formellt än någon gång tidigare, vi har inrättat kulturellt självstyre. Detta kulturella självstyre är den bas som Estlands grundlag ger historiska minoriteter inom landet för att bevara och upprätthålla sina grundläggande värden. Detta ger oss nu möjligheten att tala för estlandsvenskarna och svenskbygderna men medför samtidigt ett ansvar att stå för våra intressen.

Den formella arbetsprocessen för estlandssvenskarnas del varade från januari 2006, då föreningen SOV Estland lämnade in en ansökan om att påbörja den fastställda arbetsgången för att genomföra val av Kulturråd för den svenska minoriteten, till valet som hölls i februari 2007.

Den valkommission som hade utnämnts för att genomföra valprocessen stod emellertid inför en svår uppgift, den att ge alla estlandssvenskar möjligheten att delta.

Den politiska realiteten under åren 1939 – 1944 hade splittrat och ändrat levnadsförhållandena för svenskarna i Estland. Idag lever merparten utanför landets gränser.

En inlaga om dessa sakförhållanden ledde till ett, för estlandssvenskarna som helhet, mycket positivt ställningstagande från den estniska regeringen; alla estlandssvenskar, tillförsäkrades möjligheten att vara med.

Detta är ett ställningstagande som ger oss bärkraft att upprätthålla gemenskap och enhetlighet inom estlandssvenskheten när vi ser framåt.

De möjligheter som vi uppnått måste vi även ta vara på när vi går till val nästa gång, att gemensamt stå för våra intressen och föra dem vidare.

Estlandssvenskarna, om några, har lärt sig att under livets många oväntade omställningar försöka hålla fast vid väsentliga målsättningar.

Förändringar har även funnits under den tid vi i Kulturrådet har verkat och arbetat med olika sakfrågor. Vårt arbete under dessa första år har lett till många positiva resultat medan i några frågor har vi till en del fått ställa om våra målsättningar efter de ekonomiska förutsättningar som råder just nu.

I år, 2009, firar vi föreningen SOVs 100 års jubileum. Svenska Odlingens Vänner har stöttat och följt estlandssvenskarna genom många olika skeden, från tsarryska väldet, under Estlands olika skeden, i Sverige - fram till idag. En livskraftig jubilar som gett och ger oss mycket.

Med dessa erfarenheter i bagaget har vi fått bra förutsättningar att se på estlandssvenskheten och våra möjligheter även i längre perspektiv och gå framåt, förbi dagens ekonomiska vågdalar och ta tag i nya möjligheter.

Vi hoppas att med vår tidning ge er överblick av händelser, kultur och aktuella frågor inom estlandssvenskheten. Var med och skriv till oss!

Trevlig sommar.

**Uile Kärk-Remes
ordförande**

Ny regering med konsekvenser för oss

Det har under våren skett en hel del ändringar i den estniska regeringen. Från starten av Kulturrådet har vi funnits under Befolkningsministeriet. Vid den senaste förändringen i regeringssammansättningen i maj medförde att de socialdemokratiska ministrarna avgick, eller tvingades att avgå, och man gjorde stora förändringar inom regeringen. Bland annat lade man helt ner Befolkningsministeriet och i början av juli fick vi besked om att alla frågor som rör de nationella minoriteterna, däribland estlandssvenskarna, och dess kultur flyttades över till kulturministeriet. Den som nu ansvarar för dessa frågor är biträdande statsrådet Anne-Ly Reimaa.

Estlandssvensk – Eestirootslane

Oma ajaleht on eestirootslastele alati tähtis olnud. Meie ajalehed kajastavad ka meie ajalugu, iga ajaleht peegeldab oma aega ja muutuvaid olusid, milles eestirootslased elavad.

Elu – ajalugu teeb sageli järkske pöördeid. See on kogemus, millega eestirootslased on õppinud elama. Tänane Eesti rootslus näeb paljuski välja teistsugune, kui möödunud 100 aasta jooksul, millele me sel aastal seoses SOV 100. aastapäevaga tagasi vaatame.

Kultuurinõukogu ajaleht Eestirootslane on meie uueks häälekandjaks, rootslastevaheliseks sidekanaliks ning meie hääleks väljapoole. Meie ajaleht on kakskeelne – eesti ja rootsi keeles. Ka see kajastab eestirootslaste elukäiku nende oma keele ja kultuuriga, mis on osaks Eesti keele- ja kultuurimaastikust.

Oleme täna organiseerunud tugevamalt kui kunagi varem, oleme rajanud kultuurilise omavalitsuse. See kultuuriline omavalitsus on alus, mille on ajaloolistele vähemustele oma põhiväärtustele säilitamiseks ja hoidmiseks andnud Eesti põhiseadus. See võimaldab meil nüüd eestirootslasi ja nende asulaid esindada, kuid kohustab samal ajal meid oma huvisid kaitisma.

Ametlik eestirootslasi puudutav tööprotsess kestis 2006. aasta jaanuarist, mil Roots'i Hariduse Selts esitas avalduse alustada Roots'i Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu valimisteks kehtestatud protseduure, kuni 2007. aasta veebruaris toimunud valimisteni.

Valimiste läbiviimiseks nimetatud valimiskomisjoni ees oli siiski raske ülesanne – anda võimalus selles osalemiseks kõigile eestirootslastele, olenevata elukohast.

Aastatel 1939–1944 valitsenud poliitiline realsus oli Eesti rootslased killustanud ja muutnud nende elutingimusi. Täna elab eestirootsaste põhiosa väljapool Eestit.

Selle asjaoluga seoses tehtud taotluse põhjal võttis Eesti valitsus eestirootslaste kui terviku suhtes väga positiivse seisukoha: valimistel osalemise võimalus tagati kõigile eestirootslastele.

See on seisukohavõtt, mis annab meile eestirootsaste seas ühtsuse ja ühiskuuuluvuse loomiseks jõudu.

Saavutatud võimalusi peame kasutama ka järgmistel valimistel, kaitstes ühiselt oma huve ja viies neid edasi.

Eestirootslased on õppinud oota-

matute elupöörete ajal oma olulistest eesmärkidest kinni hoidma.

Muutusi on olnud ka sel ajal, mil me Kultuurinõukogus erinevate küsimustega oleme tegelenud. Neil esimestel aastatel on meie töö viinud paljude positiivsete tulemusteni, samas kui mõnedes küsimustes oleme sunnitud oma eesmärgid praegustes majanduslikes tingimustes ümber hindama.

Tänavu, 2009. aastal tähistame SOV 100. aastapäeva. SOV on toetanud eestirootslasi ja olnud nendega koos läbi mitme erineva ajastu – Tsaari-Vene võimu, Eesti Vabariigi aja, Roots'i-perioodi – kuni tänapäevani. Elujõuline juubilar, kes on andnud ja annab meile palju.

Nende kogemustega oleme saanud hea võimaluse vaadata eestirootslusele ja oma võimalustele ka laiemas perspektiivis ning liikuda edasi, minnes tänavatest majanduslikest mõõnaaegadest mõöda ja haarates uutest võimalustest.

Loodame, et meie ajaleht annab teile teavet eestirootslusega seotud sündmustest, kultuurist ja päevaküsimustest. Olge meiega ja kirjutage meile!

***Ilusat suve soovides
Uile Käär-Remes, esimees***

Tölge: Ivar Rüütli

Uus valitsus ja muutused

Kevade jooksul on valitsuses toimunud omajagu muutusi. Kultuurinõukogu allus oma asutamisest peale Rahvastikuministri Büroole. Maikuus toimunud valitsusremondiga lahkusid sealt, või sunniti lahkuma sotsiaaldemokraatlikud ministrid ning valitsuses tehti suuri muutusi. Muuhulgas likvideeriti Rahvastikuministri Büroo ja juuli alguses saime teate, et kõik vähemusrahvusi, sh eestirootslasi ning nende kultuuri puudutavad küsimused viidi üle Kultuuriministeeriumi haldusalasse. Praegu vastutab nende küsimuste eest ministeeriumi asekantsler Anne-Ly Reimaa.

Ny tidning för estlandssvenskarna

Det du håller i din hand just nu är den första tidningen som Kulturrådet för den svenska minoriteten i Estland ger ut. Vi hoppas givetvis att det kommer många flera efter denna. Vår ambition är att den ska komma ut två gånger om året i alla fall.

Tidningen skall innehålla både historiskt material och material från nutid. Vi ser det som ett sätt att informera alla som står på minoritetslistan i både Estland och Sverige. Det har nu gått två och ett halvt år sedan den svenska minoriteten fick sitt eget Kulturråd, alltså kulturellt självstyre. Det var ett stort steg för estlandssvenskarna och genom gediget arbete från SOV Estland fick även estlandssvenskarna i Sverige möjlighet att vara delaktiga i detta.

Under de här två och ett halvt åren har det hänt en hel del. Framför allt har vi hittat en organisation som fungerar, vi har spridit information om estlandssvenskarna på många olika sätt. Nedan följer en sammanställning av vad som hänt under denna tid.

Första verksamhetsåret

Det första året, februari 2007 till februari 2008 var både mycket positivt men också lite stapplande. Året omfattade både en strukturell och ekonomisk uppbyggnad av den kulturella självförvaltningen, från arbete för och information om estlands-svenskar och deras intressen, förankring inom estlandssvenskheten, förberedelser och igångsättning av många verksamheter inom ett flertal områden, till en hög grad av intressebevakning och utåtriktad verksamhet.

Under året lade vi grunden till en arbetsorganisation och bildade arbetsgrupper för olika verksamheter. Våra föresatser var att börja forma en grundval

för estlands-svenskheten i sin helhet, ta tag i många av de viktiga pusselbitar som ingår i svenskheten och informera om den estlandssvenska minoriteten. Vi startade bland annat följande:

- * undervisning i svenska
- * arbetsgrupp för ort- och bygdenamn i svenskbygderna
- * arbetsgrupp för bildande av en estlands-svensk stiftelse i Hapsal/Aibolands Museum
- * arbetsgrupp för utarbetande av ett estlandssvenskt kulturprogram
- * en egen hemsida

Första sammanträdet med Kulturrådet den 25 mars 2007

Information

Tillkomsten av den svenska minoritetens självstyre i Estland syntes i pressen och hördes i radio/Tv. Det medförde många kontakter under året, mellan Kulturrådet och ett stort antal personer, föreningar och institutioner. Vi själva fick många kontakter och informerade genom föredrag, informationsdagar och seminarium.

Aktiviteter

April

Information och föredrag i Helsingfors för den finlandssvenska föreningen

Estlands-vännerna. Ordförande i Kulturrådet, Uile Kärk-Remes, talade om det nyinstiftade Estlandssvenska Kulturrådet och den kulturella självstyrelsen.

Juli

Ordföranden deltog i *Eesti Saarte Kogu*: (Estlands småöars förbund) årsmöte på Manija den 6-8 juli, där hon presenterade estlandssvenskarnas kulturella självstyre, våra förhoppningar och möjliga framtidsperspektiv.

Augusti

Valge Daame-dagar i Hapsal firades i början av augusti, med utställning och information från Kulturrådet med musik och dans, bland annat sjöng Sofia Joons estlandssvenska folkvisor och koraler och Ormsö danslag framträdde.

Oktober

I oktober firades 100-årsjubileet av Ragnar Nurkses födelse. Ragnar Nurkse var en internationellt känd ekonomiprofessor med svenska rötter på Nargö. I Kärus i Raplamaa reste man en minnessten över honom. Den estniska posten gav också ut ett minnesfri-

märke till hans ära. Kalev Kukk höll ett anförande och Patrik Göransson från S:t Mikael församling i Tallinn höll, tillsammans med prästen Andres Tsumakov från Käru församling, i gudstjänsten.

November

Vi höll i ett mycket innehållsrikt och uppskattat seminarium om minoritetsfrågor, estlands-svenskarnas situation och framtid. Seminariet hette: "Minoritet – språk – kultur."

En avsikt med seminariet var även att lyfta fram svenskheten runt Östersjön.

December

Estlands 90-årsjubileum som fri stat

firades i Nuckö med en konsert i Rosleps kapell. Sofia Joons sjöng och spelade estlandssvensk folkmusik och koraler.

Mars 2008

I början av mars hölls två kulturdagar på Ormsö, fyllda med estlandssvenskhets. Syftet med kulturdagarna var att väcka intresse för Ormsösvenskarnas historia, bevara den estlandssvenska kulturen på ön och föra den svenska och estniska folkgruppen närmare varandra.

Ett flertal av kulturrådets medlemmar var engagerade i kulturdagarna: Maria Gilbert, Marju Terro, Jonne Berggren och Sofia Joons.

Arbetsgrupper

Svenska ortnamn i svenskbygderna

Många områden längs Estlands nordvästra kust och flera öar hade fram till 1940 en övervägande svensk befolkning. Detta avspeglades inte minst i namnen. De svenska namnen i svenskbygderna på orter, byar, gårdar, ör, vikar, uddar och andra platser var en naturlig del både i en levande svenskhet och som en del av Estlands namnkarta.

Från sommaren 2007 har en arbetsgrupp gjort en genomgång av nuvarande förhållanden och behov. Frågor kring juridiska, praktiska och ekonomiska aspekter förde till en omläggning i arbetsgången. För att få ett enhetligt klarläggande så har styrelsen under hösten 2007 lämnat in en officiell skrivelse kring frågan om svenska namnbezeichningar i tidi-gare svenskbygder, till motsvarande instans, Kohanimenökogu ("Ortnamnsrådet") vid Inrikesministeriet. Kontakter och ett positivt gensvar från "Ortnamnsrådet" vid Inrikesministeriet tyder på att vi kan konstruktivt kan gå vidare med den här frågan.

En estlandssvensk stiftelse i Hapsal/Aabolands Museum

Under våren 2007 inledde estniska staten en strukturell ombildning av museer i Läänemaa till stiftelser.

Kulturrådet och en majoritet av estlandssvenska hembygdföreningar tog ett beslut att förorda bildandet av en estlandssvensk stiftelse. Sedan sommaren 2007 pågår arbetet i samverkan mellan Estniska staten och Kulturrådet och hembygdsföreningarna och en gemensamt sammansatt arbetsgrupp för arbetet framåt.

Estlandssvenskt Kulturprogram, på väg framåt på nytt

I april inledde styrelsen sonderingar om möjligheten att initiera ett så kallat Estlandssvenskt Kulturprogram, ett helhetsprogram för att stöda estlandssvensk kultur. Hösten 2007 skedde en omprioritering inom Kulturministeriet gällande tidsramarna och gången för kulturprogram för olika nationella minoriteter vilket medförde ett uppehåll för de estlandssvenska föresatserna. Vid ett senare möte på Kulturministeriet i december 2007 fick vi på nytt stöd för våra intentioner att gå framåt med ett separat Estlandssvenskt Kulturprogram och arbetet med ett underlag för ett

motsvarande program pågår.

Runö

Runö och dess estlandssvenska kulturarv, Runö träkyrka – kyrkogård och Korsgården har uppmärksammats "på flera sätt". I augusti 2007 gjorde en grupp, sammansatt av personer från Riksdagens kulturkommission, Riksantikvarieämbetet och Kulturrådet en resa för att invertera estlandssvenska kulturvärden och även diskutera framtida perspektiv med Runö kommunstyrelse.

Korsgården är en av de få kvarvarande gårdarna på ön som har bevarats i ursprunglig form, en värdig representant för estlandssvensk bygdearkitektur. I januari 2008 donerade ägaren Tomas Dreijer, sin gård till Estniska staten. Att bevara Korsgården är en kulturgärning som betyder mycket för estlandssvenskheten och Runö.

Undervisning

En viktig angelägenhet för estlandssvenskarna har varit barnens möjligheter att lära sig det svenska språket. En kartläggning bland föräldrar redan under våren 2007 visade att många såg det här som en viktig fråga. Från hösten 2007 har undervisning för barn i skolåldern genomförts genom samarbetsavtal med Vanalinna Hariduskollegium.

Korsgården på Runö

Undervisningen har skett i två grupper. En av grupperna är inriktad på nybörjarunder-visning, den andra gruppen är inriktad på så kallade kompletterande undervisning i svenska, för barn som har svenska som hemspråk eller ett av sina hemspråk.

Kulturrådet 1 år

Det känns att vi har kommit en bit på vägen, vi har fått stöd och många positiva gensvar, det känns fängslande och löftesrikt att gå framåt.

Den 28 mars 2008 firade Kulturrådet att man funnits i ett år genom en mottagning med inbjudna gäster i Tallinn.

Verksamhet år 2008

Verksamheten under år 2008 har fortsatt omfattat en strukturell och ekonomisk uppbyggnad av den kulturella självförvaltningen.

Centrala frågor under detta år har utgjorts av:

- budget
- intressebevakning
- juridisk status
- grundande av en juridisk institution
- Aibolands Museum
- Svenskdagen - SESK 20 år

Juridisk status

Kulturrådet har enligt mötesbeslut bedömt att en genomgång av rådande lagstiftning för Kulturråden i Estland kommer att dröja så länge att det inte är praktiskt möjligt att invänta denna lagstiftning.

Som en konsekvens av detta tog Kulturrådet även beslut om att grunda en egen juridisk institution.

Den 25 oktober 2008 undertecknades stiftelsekunden till Stiftelsen Estlandssvensk Kultur. Stiftelsen kommer att fungera som Kulturrådets juridiska ombud i alla situationer där en juridisk person är nödvändig.

Aibolands Museum

En prioriterad och arbetskrävande fråga under år 2008 var en planerad omstrukturering av Aibolands Museum till en stiftelse. Den estniska statens avsikt var att staten och Kulturrådet, som representant för estlandssvenskheten, skulle utgöra grundare av den nya stiftelsen. Staten vara majoritetspart i stiftelsen samt skulle även i fortsättningen ansvara för medel för driften av museet. De estlandssvenska organisationerna skulle bidra med "know-how" och övrig verksamhet.

En arbetsgrupp bildades med representanter för Kulturdepartementet, myndigheter i Läänemaa och Kulturrådet/ estlandssvenskarna

Till arbetsgruppen adjungerades också Olof Stroh. Olof Stroh står för den estlandssvenska partens museikompetens.

Den förändrade ekonomiska situationen samt ekonomiska/ politiska omprioriteringar inom den statliga budgeten i Estland ändrade drastiskt premisserna för den planerade stiftelsen. Den planerade övergången stoppades enligt beslut i september 2008.

Arbetet och en diskussion om andra möjligheter går vidare. Som första steg kommer ett museeråd att utses och knytas till aibolands Museum.

Kultur och information

Kulturrådet medverkade vid Vita Dammen dagar i Hapsal även i augusti 2008 med en utställning om estlandssvenskaras bakgrund. En informationsskrift, på estniska och Svenska, hade sammanställts kring samma teman.

Svenskdagen – SESK 20 år. 20.08 Birkas, Nuckö

Den 20 augusti 2008 hölls en stor kulturdag – svenskdag i Birkas. Programmet omfattade utställningar, information om estlandssvenskar och estlandsvenskhet, folkmusik – folkdans, hantverk, dokumentärfilme, presentationer av estlands svenska och svenska organisationer från Estland och Sverige. Kulturdagen gav en bred bild och kunskap om estlands-

svensk kultur och traditioner, dagen gav saqmtidigt många möjligheter till kontakter och samkväm.

Information om estlandssvenskarna fördes fram via press och genom radio-intervjuer.

Infoskrift

Under år 2008 gav Kulturrådet ut en infoskift som informerar både om vår bakgrund och nuvarande förhållanden samt den verksamhet som har genomförts under året.

Infoskriften ska under år 2009 ersättas med en tidning som, till en början, ska ges ut två gånger per år.

Undervisning i svenska

Kulturrådet har arbetat med undervisningsfrågor, undervisning i svenska. De möjligheter som hittills har visat sig vara mest framkomliga vad gäller statlig finansiering är de undervisningskategorier som finns upptagna minoritets- och skollagstiftningen. För barn i skolåldern har Kulturrådet sökt om stöd för undervisning i språk och/eller kultur. Under 2008 har denna undervisning genomförts genom samarbetsavtal med Vanalinna Hariduskollegium.

Kulturrådets har, tillsammans med Svenska Handelshögskolan i Helsingfors, genomfört distansundervisning i svenska språket (webbaserad undervisning) med kontinuerlig kontaktundervisning i Tallinn. Kursen började på hösten 2008. Stöd från Svenska Kulturfonden i Finland underlättar finansieringen.

Lokal

Kulturrådet har sedan våren 2008 sökt efter olika lösningar för att få en ändamålsenlig lokal. En lång hyres- och arbetsprocess upprätthölls med Historiska Institutusen vid Tallinns Universitet i förhoppningar att hyra ett kontor/lokal. Institutet ligger på gatan Rüütli, nära andra svenska institutioner.

Ett avtalat hyreskontrakt kunde i praktiken inte realiseras. I slutet av år 2008 inleddes Kulturrådet hyresförhandlingar för en lokal på Pikk 36.

Övriga teman

Runö

Korsgården: Tomas Dreijer har donerat av sin gård, Korsgården på Runö, till estniska staten. Kulturrådet medverkar i ärendegången mellan Tomas Dreijer och estniska myndigheter. En donation av Korsgården under år 2007 måste pga. formella juridisk/tekniska problem tas upp på nytt. I september 2008 genomfördes avtalet sluttgiltigt och Korsgården överförs till estniska staten som ett kultursmärke över den århundradelånga estlands svenska kulturen på Runö

Seminarier – konferenser

Kulturrådet har under år 2008 tagit del i två konferenser samt deltagit och varit medarrangör vid en konferens

ORGANISATIONSKONFERENSSEN I TAMMERFORS, Finland (1-2.2.2008), Arr. Svenska kulturfonden i Finland.

"Presentation av Kulturrådet – estsvenskarnas nya situation – rättigheter/möjligheter": Uile Kärk-Remes

FORSKNINGSCENTRALEN FÖR DE INHEMSKA SPRÅKEN, NOR-NAs 37 symposium. Hapsal, Estland, den 22–25 maj 2008

Tema: Namn och kulturella kontakter i Östersjöområdet .

Föredrag: U. Kärk-Remes "Svenska namn i svenskbygderna. Lagstiftning om ortnamn i Estland"

Konferens om minoritetsspråk, Hanaholmen Helsingfors. 27-28/11

Minoritetsspråkkonferens på *Hanaholmen, Finland*. Finsk-svensk-estnisk konferens kring språkpolitik och minoritetsspråk.

Föredragshållare från Estland: Paul-Erik Rummo, Anne-Ly Reimaa (Kulturministeriet)

Kulturrådet ansvarig för koordinering / arrangemang i Estland.

Aibolands museum

Under de två sista åren har en arbetsgrupp från Kulturrådet jobbat med frågorna kring Aibolands museum. Från början var det tänkt att museet skulle omvandlas till en stiftelse där kulturministeriet, kulturrådet och hembygdsföreningarna skulle ingå. Detta skulle även ha inneburit att museet skulle ha fått en bredare funktion som till exempel informationsspridare om estlandssvenskheten i olika former och med ett utbyggt arkiv.

Under våren 2008 presenterade den estlandssvenska sidan en utvecklingsplan för den kommande strukturen för stiftelsen. Arbetet fördes konstruktivt framåt, tidsplanen förutsåg en övergång till stiftelseform vid årsskiftet 2008/2009.

Den förändrade ekonomiska situationen samt ekonomiska/politiska omprioriteringar inom den statliga budgeten i Estland ändrade drastiskt premisserna för den planerade stiftelsen. Den planerade övergången stoppades enligt ett beslut i september 2008.

Det sker en del förändringar i museet just nu. Förordnandet för den nuvarande direktören Toomas Sula gick ut den 15 juli och har inte förlängts. Under hela året har det varit många diskussioner om fortsättningen för museet mellan kulturministeriet, kulturrådet och Läänemaa

museum. Från den 16 juli tillträder Rea Raus som tf chef för museet. Hon är idag chef för Läänemaa museum. Detta innebär inte att Aibolands museum går upp i Läänemaa museum utan Aibolands museum fortsätter att vara ett självständiga museum. Målsättningen är att till Aibolands museum knyta en person med museibakgrund och insikter i estlandssvenskheten. Denna lösning har accepterats av alla parter. Problemet för ögonblicket är de oklara ekonomiska förutsättningarna vid museet. Den formella genomgången av museet sker just innan

chefsbytet och ligger därför efter tryck av denna tidning. Vi återkommer givetvis med fylligare information i nästa nummer.

Precis som tidigare är frågan om Aibolands museum en av de allra viktigaste frågorna för estlandssvenskarna och en grund för det fortsatta arbetet med att sprida information om estlandssvenskarna och deras historia. Det är också viktigt att vi alla engagerar oss i det arbetet.

Aibolands museum innan renoveringen. Mycket arbete och många givmilda estlandssvenskar har bidragit till att det nuvarande museet är ett vackert hus med intressant innehåll.

Eestirootslaste uus ajaleht

Hoiad käes Rootsi Vähemusravust
Kultuurinõukogu ajalehe esimest
numbrit. Loodame, et selle ajalehe
numbreid tuleb veel palju. Igal
juhul on meie soov ajalehte välja
anda kaks korda aastas.

Ajaleht sisaldb materjale nii minnevistust kui tänapäevast. Leiame, et see on üks võimalus jagada infot nii Eestis kui Rootsis elavatele rahvusnimekirja liikmetele. Kaks ja pool aastat on möödunud sellest kui rootsi vähemusravus sai oma Kultuurinõukogu, ehk sisuliselt omavalitsuse. See on olnud eestirootslastele suureks sammeks edasi ja tänu SOV Eesti suurele tööl saavad ka Rootsis elavad eestirootslased selles osaleda.

Kahe ja poole aasta jooksul on toimunud üsna palju. Eelkõige oleme saanud organisatsiooni, mis toimib ning mis on mitmel viisil levitanud informatsiooni eestirootslastest. Alljärgnevalt kokkuvõte selles, mis selle aja jooksul tehtud on.

Esimene tegevusaasta

Esimene aasta 2007. aasta veebruarist 2008. aasta veebruarini on olnud üldiselt positiivne, kuid oli ka probleeme.

Aastasse on mahtunud kultuuromavalitsuse nii struktuuriline kui majanduslik ülesehitamine kui ka informatsiooni kogumine eestirootslaste ja nende vajaduste kohta.

Samuti on tegeldud Kultuurinõukogu seutusega eestirootslusega, on ettevalmistatud ja käima lükatud tegevusi mitmel alal, tegeldud suures osas eestirootslaste huvide kaitsmisega ja väljapoole suunatud tegevusega.

Aasta jooksul oleme loonud organisatsiooni ja erinevate ülesannete tarvis töögruppe. Meil on kavatsus luua alus terviklikule eestirootslusele haarata kinni kõigist rootslusele olulistest punktidest. Oleme alustanud tööd mitmetes valdkondades:

Kultuurinõukogu osales koos "Neljapäevalainiste" ja Vormsi kodukandiühinguga Valge Daami päevadel nii 2007. kui 2008. aastal.

- rootsi keele õpe koolivanustele
- kohanimed eestirootsi aladel;
- loodav eestirootsaste sihtasutus Haapsalus / Rannarootsi Muuseum;
- eestirootsaste kultuuriprogramm;
- oma kodulehekülg;

Informatsioon

Rootsi vähemusravuse kultuuromavalitsuse tekkimisest Eestis kajastati ajakirjaduses, raadios ja televisioonis. Lõppenud aasta tõi kaasa kontaktide loomise Kultuurinõukogu ja paljude inimeste, ühingute ning ametiasutustesse vahel. Meie omapoolest oleme jaganud informatsiooni tehes ettekandeid, osaledes infopäevadel ning seminaridel.

Tegevused

Aprill

Informatsioon ja ettekanne Helsingis soomerootsi ühingule Estlandsvännerna – ühingule. Kultuurinõukogu esimees Uile Kärk-Remes rääkis vastloodud Eestirootslaste Kultuurinõukogust ja

kultuuromavalitsusest

Juuli

Osaedes Eesti Saarte Kogu aastakoosolekul Manijal 6. - 8. juulil tutvustas Uile Kärk-Remes eestirootslaste kultuuromavalitsust, selle võimalusi ja meie tulevikuplaane.

August

Augusti algul võtsime osa ka Valge Daami päevadest Haapsalus. Kultuurinõukogu poolt oli üles pandud näitus ning jagati informatsiooni. Sofia Joons laulis eestirootslaste rahvalaule ja koraale ning esines Vormsi rahvatantsurühm.

Oktoober

Oktoobris tähistati Ragnar Nurkse 100. sünniaastapäeva. Ragnar Nurkse oli eestirootsi juurtega maailmamainega majandusteadlane. Ragnar Nurkse sünnipäeval 5. oktoobril avati tema sünnikohas Kärus (Raplamaal) mälestuskivi. Avamisel kõneles Kalev Kukk, mälestuskivi õnnistasid sisse Tallinna Roots-Mihkli kiriku õpetaja Patrik Göransson

ja Käru kiriku õpetaja Andres Tsumakov Samal päeval ilmus ka Ragnar Nurksele pühendatud postmark.

November

Novembris korraldasime väga sisuka ja hinnatud seminari vähemusrahvaste küsimustest, eestirootsluse hetkeseisust ja tulevikust: Vähemusrahvas - keel – kultuur.

Seminari üks eesmärk oli tutvustada rootslust ümber Läänemere.

Detsember

Noarootsi: Eesti Vabariigi eelseisva 90. aastapäeva tähistamise käigus toimus Noarootsi kihelkonna kontsert Rooslepa kabelis. Sofia Joons esitas eestirootsi rahvamuusikat ja rahvalikke koraale.

Märts 2008

Märtsi algul korraldati Vormsil eestirootsi kultuuripäevad.

Nende päevade eesmärgiks oli äratada huvi vormsirootslaste ajaloo vastu, säilitada eestirootslaste kultuuri saarel ning juhatada Eesti ja Roots'i rahvagruppid üksteisele lähemale.

Mitmed kultuurinõukogu liikmed võtsid aktiivselt kultuuripäevadest osa: Maria Gilbert, Marju Terro, Jonne Berggren ja Sofia Joons.

Töögrupid

Rootsikeelsed kohanimed eestirootslaste elualadel. Paljudes Põhja-, Loode- ja Lääne-Eesti rannikupiirkondades ja saartel oli 1940. aastani enamuses rootsi rahvusgrupp. See väljendub ka nimedes. Rootsikeelsed nimed kohtadel, küladel, taludel, saartel, lahtedel, neemedel ja teistel paikadel olid nii rootsluse kui ka Eesti kohanimekaardi loomulik osa.

2007. aasta suvel loodi töögrupp, kes tegi ülevaate praegusest olukorrast ja vajadustest. Arutelu juriidiliste, praktiliste ja majanduslike aspektide üle viis välja töökäigu muutumiseni.

Selguse saamiseks saatis juhatus 2007. aasta sügisel Siseministeeriumi

Kohanimenõukogule ametliku kirja, kus sooviti rootsikeelsete kohanimede taaskasutuselevõttu rootslaste varasemate elualadel. Kontaktid ja positiivne

vastus Kohanimenõukogult tähendab, et võime 2008. aastal selle küsimusega põhjalikumalt edasi tegeleda.

Eestirootslaste Sihtasutus Haapsalus / Rannarootsi Muuseum

2007. aasta kevadel alustas Eesti riik Läänemaa muuseumite muutmist sihtasutusteks.

Kutuurinõukogu ja enamus eestirootslaste kodukandiühingutest võtsid vastu otsuse, et tuleb luua eestirootslaste muuseumi sihtasutus. 2007. aasta suvest oli käimas töö, milles osalevad Eesti riik, Kutuurinõukogu, kodukandiühingud ning ühiselt on koostatud töögrupp, kes asja kallal edasi tegutseb.

Eestirootslaste Kultuuriprogramm, teel edasi

Aprillis uuris Kultuurinõukogu juhatus võimalust luua nn Eestirootslaste Kultuuriprogramm (Rannarootsi programm) – tervikprogramm eestirootslaste kultuuri toetuseks. 2007. aasta sügisel muutis Kultuuriministeerium oma prioriteete kehtivate aja- ja töögraafikute osas, mis puudutasid vähemusrahvuste programme. See tõi endaga kaasa vaheaja ka eestiroostlaste algatuse osas. Hiljemal koosolekul Kultuuriministeeriumis 2007. aasta detsembris saime toetust oma eesmärgile minna edasi eraldiseisva Eestirootslaste

Kultuuri-programmiga ning töö vastava kultuuriprogrammi koostamiseks käib.

Ruhnu

Ruhnu ja sealne eestirootsi kultuuripärand, Ruhnu puukirik, kirikaed ja Korsi talu on mitmel moel saanud tähelepanu osaks. Augustis 2007 külastas Ruhnut grupp, mis koosnes Riigikogu Kultuurikomisjoni, Muinsuskaitseameti ja Kultuurinõukogu liikmest, et inventeerida eestirootslaste kultuuripärandit ning arutada saare tuleviku-perspektiive.

Korsi talu (Korsgården) on saare üks väheseid algsel kujul säilinud talusid, see on väärtslik näide eestirootslaste taluarhitektuurist. 2008. aasta jaanuaris annetas Tomas Dreijer oma talu Eesti riigile. Korsi talu kui ühe osa rootsi

asustuse säilimine on kultuuritegu, mis tähendab palju nii Ruhnule, kui ka kõigile eestirootslastele.

Rootsi keel

Üks olulisi asju eestirootslastele on olnud laste võimalused õppida rootsi keelt. 2007. aastakevadel lapsevanemate hulgas tehtud küsitlus näitas, et paljude meelest on väga tähtis. Koostöö Vanalinna Hariduskollegiumiga on 2007. aasta sügisest koolielistele lastele pakutud keeleõppe võimalust.

Õpetus on toiminud kahes grupis: üks grupp on algajatele, teine neile lastele, kellel on rootsi keel kodune keel või üks kodustest keeltest.

Kultuurinõukogu 1 aasta

Tundub, et oleme astunud tublisammu edasi. Oleme saanud nii tugekui palju positiivset vastukaja. Tulevik näib olevat loodusrikas.

28. märtsil 2008 tähistas Kultuurinõukogu Tallinnas oma esimest aastat vastuvõtuga, kuhu oli kutsutud ka külalisi.

Tegevus aastal 2008

2008. aastal on jätkunud tegevus kultuurilise omavalitsuse struktuuriliseks ja majanduslikku ülesehitamiseks

Keskset küsimused aasta jooksul on olnud:

- eelarve
- huvide jälgimine
- juriidiline staatus
- juriidilise institutsiooni loomine
- Rannarootsi muuseum
- Roots'i päev – ERKS 20. aastapäev.

Juriidiline staatus

Kultuurinõukogu on koosoleku otsuse kohaselt seisukohal et Vähemusrahvuse kultuuriautonomia seaduse muudatused võivad võtta nii kaua aega, et praktikas pole meil võimalik muudatust ootama jäädva.

Seoses sellega võttis Kultuurinõukogu vastu otsuse asutada oma juriidiline

institutsioon.

25. oktoobril 2008 kirjutati alla Eestirootsi Kultuuri Sihtasutuse asutamislepingule. Sihtasutus hakkab toimima Kultuurinõukogu juriidilise "esindaja" olukordades/kohtades kus on vaja juriidilist isikut.

Rannarootsi muuseum

2008. aasta üks prioriteetsemaid ja töömahukamaid küsimusi oli Rannarootsi Muuseumi planeeritud ümberstruktuuerimine sihtasutuseks. Eesti riigi nägemus oli, et riik ja Kultuurinõukogu, kes esindab eestirootslasti, moodustaks uue sihtasutuse. Riik oleks sihtasutuses enamusosanik ning toetaks ka edaspidi muuseumi tegevust rahaliselt. Eestirootsi organisatsioonid toetavad „know-how“ ja muu tegevusega.

Moodustati töögrupp, kuhu kuulusid kultuuriministeeriumi, Läänemaa ametkondade ja Kultuurinõukogu/eestirootslaste esindajad.

Töögruppi on eksperdina kutsutud ka Olof Stroh. Olof Stroh esindab eestirootslaste poolset muuseumialast kompetentsi.

Muutunud majandusolukord ning majanduslikud/poliitilised prioriteetide muutused Eesti riigieelarves muutsid drastiliselt planeeritud sihtasutuse plane. Vastavalt otsusele, peatati planeeritud üleminek septembris 2008.

Töö ja arutelu teiste võimaluste üle jätkub. Esimese sammuna nimetatakse muuseumi nõukogu ja seotakse Rannarootsi muuseumi tegevusega.

Kultuur ja informatsioon

Kultuurinõukogu osales ka 2008. aastal Haapsalu Valge Daami päevadel näitusega eestirootslaste minevikust. Samal teemal on koostatud eesti- ja rootsikeelne infoleht.

Rootsi Päev – ERKS 20. aastapäev 20.08 Noarootsis, Pürksis ERKS

20. augustil peeti Pürksis suurt kultuuri päeva – rootsi päeva. Programmi kuulusid näitused, info jagamine eestirootslastest ja eesitirootslusest, rahvamuusika – rahvatants, käsitöö, dokumentaalfilmid, nii Eestis kui Rootsis

tegutsevate eestirootsi ja rootsi organisatsioonide tutvustused. Kultuuripäev andis laia pildi ja teadmisi eestirootsi kultuurist ja traditsioonidest, päev andis palju võimalusi kontaktide sõlmimiseks ja kokkusaamisteks.

Informatsiooni eestirootslastest on edastatud ka pressi, Tv ja raadio kaudu.

Infotrükis

2008. aastal andis Kultuurinõukogu välja infotrükise, mis annab ülevaata nii meie minevikust, praegusest olukorras kui ka aasta jooksul tehtud tegevustest.

2009. aastal asendatakse infotrükis ajalehega, mida esialgu antakse välja kord aastas.

Rootsi keele õpetus

Kultuurinõukogu on tegelenud haridusküsimustega, rootsi keele õpetamisega. Mis puudutavad riikliku finantserimist, on seni kõige edukamaks osutunud need hariduskategooriad, mis on nimetatud vähemuste- ja haridusseadustes. Koolielistele lastele on Kultuurinõukogu taotlenud toetust keele ja/või kultuuri õpetamiseks. 2008. aastal on õpet läbi viidud koostöölepinguga Vanalinna Hariduskollegiumiga.

Kultuurinõukogu on koos Rootsiga Kaubanduskooliga (Svenska Handelshögskolan) Helsingis läbi viinud rootsi keele kaugõppeskursuse (internetipõhine õpe) koos kursustega Tallinnas. Kursus algas 2008. aasta sügisel. Toetus Rootsile Kultuurifondilt Soomes (Svenska Kulturfonden) lihtsustab finantseerimist.

Ruumid

Kultuurinõukogu on 2008. aasta kevadest otsinud eri lahendusi omale ruumide hankimiseks. Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituudiga peetud pikajalised üüri- ja tööläbirääkimised andsid lootust üürida seal kontor/ruumid. Instituut asub Rüütli tänaval, rootsi asutuste lähetal.

Läbiräägitud üürilepingut siiski sõlmida ei õnnestunud. 2008. aasta lõpus hakkas Kultuurinõukogu üürima ruume Pikk 36.

Muud teemad

Ruhnu

Korsi talu (Korsgården): Tomas Dreijer on kinkinud oma Ruhnu talu, Korsgården, Eesti riigile. Kultuurinõukogu osaleb Tomas Dreijeri ja Eesti võimude vahelises asjaajamises.

Korsgårdeni kinkimine 2007. aastal tuleb juriidiliste/tehniliste probleemide tõttu taas päevakorrale võtta. 2008. aasta septembris sõlmiti lõplik leping ning Korsgården anti kultuurimälestisena eestirootslaste aastasadade pikkusest kultuurist Ruhnus, üle Eesti riigile.

Seminariid-konverentsid

Kultuurinõukogu on 2008. aasta jooksul osalenud kahel konverentsil ning on ühel konverentsil olnud nii osaleja kui kaaskorraldaja.

ORGANISATSIOONIKONVENTS TAMPERES, Soome (1-2.2.2008), Korraldaja: Rootsili kultuurifond (Svenska kulturfonden) Soomes.

"Kultuurinõukogu tutvustus – eestirootslaste uus olukord – õigused/võimalused": Uile Kärk-Remes

KODUMAISTE KEELTE UURIMISKESKUS, NORNAs 37 sümpoosion. Haapsalus, Eestis, 22.–25. mai 2008

Teema: Nimi ja kultuurikontaktid Läänemere piirkonnas.

Ettekanne: U. Kärk-Remes "Rootsi nimed Rootsil aladel. Kohanimeseadus Eestis"

Vähemuskeelte konverents, Hanaholmen Helsingi. 27.-28/11

Vähemuskeelte konverents Hanaholmenil, Soomes. Soome-rootsi-eesti konverents keelepoliitikast ja vähemuskeeltest. Ettekandjad Eestist: Paul-Eerik Rummo, Anne-Ly Reimaa (Kultuurministeerium)

Kultuurinõukogu oli vastutav Eesti poolse koordineerimise/korraldamisega.

Tölgje: Kaire Reiljan

SOV förr, nu och i framtiden

Estlandssvenskarnas kulturförening Svenska Odlingens Vänner (SOV) fyller i år 100 år. Det firas med en rad aktiviteter både i Sverige och i Estland. Det ordnas utställningar, och SOV ger ut en jubileumsskrift om SOV:s verksamhet 1909 – 2009. Denna artikel är en kort sammanfattning av jubileumsskriften och är avsedd framför allt för de estlandssvenska vänner på båda sidor om Östersjön som inte deltar i så många aktiviteter.

Varför firar vi jubileer?

Vi har ju firat jubileer och minnesår tidigare, både 80 – och 90- årsjubileum och minnesåren 50 och 60 år i Sverige. Vi har då angett följande tre syften med firandet:

* Vi vill markera en gemenskap och sammankållning bland estlandssvenskarna trots en uppdelning i olika föreningar och organisationer.

* Vi vill för det omgivande samhället både i Sverige och Estland berätta om vår historia och kultur – en historia och kultur som för många människor är ganska okänd.

* Vi vill föra vårt kulturarv vidare till kommande generationer estlands svenska – en skyldighet för oss som fortfarande har personliga minnen från den första tiden i Estland.

Dessa syften gäller också i hög grad för 100-årsfirandet. De är kanske ännu angelägnare nu, när skaran av personer med personliga minnen från det forna Estland har blivit ganska tunn. Därför har jag också i rubriken med formuleringen ”och i framtiden”.

SOV:s historia

Det är vanskt att på ett par sidor sammanfatta ett hundra års verksamhet. Många kommer säkert att tycka att jag utelämnat väsentliga saker, eller

Bysholms herrgård

att jag ger en subjektiv och snedvriden beskrivning av vad som hänt. Må så vara. Jag skildrar naturligtvis utvecklingen ur mitt perspektiv. Jag var själv aktiv och medagerande under denna tid, bland annat som ordförande i SOV under perioden 1990 – 2005. Men jag stöder mig också på några av mina föregångare, särskilt Viktor Aman och Elmar Nyman.

I denna artikel delar jag upp SOV:s historia i tre olika delar med ganska tydliga tidsgränser. Det är huvudsakligen en kronologisk uppdelning. Det finns naturligtvis också andra sätt att skildra SOV:s utveckling. Jag tycker man kan urskilja följande tre perioder:

* 1909 – 44 En Trevande början under stort motstånd från de tsarryska myndigheterna, en blomstringstid under Estlands självständighetstid och sedan allt större svårigheter under det sena trettioålets estnifiering och sedan upplösning under sovjetisk och tysk ockupation.

* 1945 – 90 En nystart i Sverige, nostalgit tillbakablickande, med uppgift att skapa gemenskap bland estlandssvenskarna och dokumentera estlandssvenskarnas historia och kultur.

* 1991 – 2009 Estland blir självständigt igen och återställer ägandeförhållandena. Hembygdsföreningar bildas och får en viktig roll i kontakten med Estland. I Estland bildas (redan 1988) Samfundet för Estlandssvensk Kultur (SESK), SOV Estland och Kulturrådet för den svenska minoriteten. Vad blir SOV:s uppgift?

SOV:s svåra start och blomstrings-tid

I slutet av 1800-talet och början av 1900-talet väcktes ett nationellt medvetande bland många folk, även bland svenskarna i Estland. Missionärer och lärare från Sverige bidrog till detta uppvaknande. Ett svenska lärarseminarium upprättades på Nuckö, lånebibliotek med svensk litteratur skapades på flera håll, en svenska språk kalender gavs ut och en nykterhetsförening bildades. Men först efter den ryska revolutionen 1905, när yttrandefrihet och föreningsfrihet infördes, blev det möjligt att fullfölja planerna på en svensk kulturförening.

Vid ett möte i februari 1907 i Nuckö prästgård med representanter för de olika svenska bygderna fattade man ett principbeslut om att bilda en svensk upplysningsförening och utsåg en stadgskommitté. Efter åtskilliga diskussioner

om namnfrågan och omarbetningar av stadgarna godkändes föreningen i oktober 1908 av den ryske guvernören, och ett konstituerande möte kunde hållas i Bysholms herrgård i februari 1909. Man valde medvetet det dubbeltydiga namnet Svenska Odlingens Vänner, där odling betyder både jordbruk och kultur. Drivande krafter var bl.a. kyrkoherden i Revals svenska församling J.W. Gustafsson, som blev föreningens första ordförande, och läraren Hans Pöhl, som blev dess sekreterare.

Föreningen hade i början stora problem med den ryska censuren, som beslagtog tidningar och litteratur från Finland och Sverige. Det var lättare med jordbruksverksamheten. En tjurförening, ett andelsmejeri och en kooperativ handelsbod bildades. Några svenska folkskolor kunde också inrättas, bl.a. i Korkis och på Odensholm.

SOV:s storhetstid inföll, när Estland blev självständigt 1918. Då bildades också en politisk organisation, Svenska Folkförbundet i Estland med samma presidium som SOV. Folkförbundet började ge ut tidskriften Kustbon, och estlandssvenskarna fick därigenom också ett språkrör, som kunde nå ut med information och opinionsbildning.

Under självständighetstiden byggdes den treåriga ryska folkskolan ut till en sexårig svensk folkskola, och en rad nya folkskolor inrättades, sammanlagt drygt 20 stycken. En svensk folkhögskola och lantmannaskola öppnades i Birkas på Nuckö hösten 1920 med starkt stöd från Sverige. Skolan blev utomordentligt viktig för estlandssvenskarnas gemensamma kulturella strävanden, en samlingspunkt, som bidrog till att svetsa samman estlandssvenskarna. SOV:s ansträngningar kröntes hösten 1931, när man kunde öppna ett svenskt privatgymnasium i Hapsal. Därmed kunde också estlandssvenska ungdomar

få tillgång till högre utbildning.

SOV ägnade sig under 30-talet också åt ungdomsverksamhet och idrottsrörelsen. Tre olika ungdomsföreningar bildades med folkdanslag, körer och samkväm på sitt program, och estlands svenska ungdomar deltog framgångsrikt i idrottstävlingar. Under senare delen av 30-talet blev det allt svårare för SOV att arbeta. Den estniska nationalismen och Konstantin Päts hårda regim ville inskränka de nationella minoriteternas fri- och rättigheter. Under den sovjetiska och tyska ockupationen förbjöds SOV. Ändå kom SOV att spela en viktig roll i förhandlingarna om överflyttning av den estlandssvenska minoriteten till Sverige. Efter att åtskilliga estlandssvenskar flytt till Sverige under 1942 - 44, medgav den tyska regimen våren 1944, att de estlandssvenskar som ville fick lämna Estland. SOV återupprättades, och ett medlemskort i SOV gav tillträde till det begränsade antalet platser ombord på lastfartygen Juhan och Triina på väg till Sverige.

SOV hade under tiden i Estland endast några hundra medlemmar, trots att den estlandssvenska befolkningen beräknades omfatta drygt 8 000 män-niskor. Mot den bakgrunden är det beundransvärt vad SOV lyckades åstadkomma under perioden 1909 – 44 – ofta under hårt motstånd och små ekonomiska resurser. Tack vare några eldsjälar och god sammanhållning lyckades man inrätta åtskilliga lånebibliotek, grunda drygt 20-talet folkskolor, bygga upp en folkhögskola och lanthushållsskola och skapa ett svenskspråkigt privatgymnasium – låt vara med stor ekonomisk hjälp från både Finland och Sverige.

Höbring skola

Varför behövdes SOV i Sverige?

I Sverige var ju estlandssvenskarna omgivna av det svenska språket och

den svenska kulturen. Det fanns inte samma behov som i Estland att skydda och främja den svenska kulturen. Men estlandssvenskarna kände uppenbarligen ett behov att hålla kontakt med varandra. Redan i september 1944 inbjöds estlandssvenskarna till ett möte i Betesdakyrkan i Stockholm ”för att dryfta gemensamma spörsmål”. Där beslöts att tillsätta en arbetsgrupp för att förbereda bildandet av en förening i Sverige, utarbeta stadgar m.m. Den 29 mars 1945 kallades till ett konstituerande möte, där stadgar antogs, styrelse valdes och Svenska Odlingens Vänner (SOV) nybildades i Sverige.

Viktor Aman formulerade föreningens uppgift på följande sätt i referatet i Kustbon från det konstituerande mötet: ”Vi ha så mycket gemensamt; vi vill bevara kontakten med varandra; vi vill minnas och vårdar, vad vi i estlands svenska odling funnit värdefullt; vi vill ingå i det svenska samhället, men vi vill icke spårlöst försvinna; vi vill ha en sammanslutning som för vår talan. Detta vill SOV i Sverige verka för.”

SOV fick alltså tre viktiga uppgifter enligt stadgarnas ändamålsparagraf:

- * Att vara ett kontaktorgan och en förbindelselänk mellan estlandssvenskarna och vid behov föra deras talan.

- * Att samla in, dokumentera och vårdar minnen från estlandssvenskarnas historia och kultur.

- * Att till det omgivande samhället och eftervärlden förmedla kunskap om Estlands svenskars historia och kultur.

Kontaktorgan

I Sverige hade Kommittén för estlandssvenskarna under Sigurd Curnmans ledning ansvaret för att slussa ut estlandssvenskarna i det svenska samhället. Under 40-talet hade Kommittén ofta kontakt med SOV, när jordbruks- och fiskefastigheter skulle köpas in, när utbildningsfrågor diskuterades och när åldringsvården skulle lösas. Då fick SOV verkligen föra estlandssvenskarnas talan. Därefter har den uppgiften i praktiken upphört.

Däremot har det varit viktigt för

SOV under hela tiden i Sverige att skapa mötesplatser för estlandssvenskarna för lättsamt umgänge och kaffedrickning utan alltför stora krav på ett ambitiöst program. De årligen återkommande hembygdsdagarna har utgjort naturliga sådana mötesplatser. Det har förekommit sång- och musikinslag, dansuppvisning av bl.a. Rågöbornas danslag och tal i samband med utdelningen av det estlandssvenska kulturstipendiet.

Det ordnades i början också höstsamkväm med musik och dans. På senare tid har SOV på hösten i stället ordnat kyrkodagar vanligen i Immanuelkyrkan. Även de seminarier, öppet hus och pubaftnar, som ordnas i föreningens lokaler på Roslagsgatan, har en mycket god anslutning och vittnar om behovet av träffpunkter.

Dokumentation av estlandssvenskarnas historia och kultur

SOV har i sitt arkiv samlat ett unikt bild- och filmmaterial och även andra dokument, som belyser estlandssvenskarnas historia och kultur. SOV:s arkivgrupp, som har ansvaret för detta material, ordnar skärmutsättningar vid olika evenemang såsom hembygdsdag, jubileum, Bok & Biblioteksmässan i Göteborg etc. I föreningens lokaler finns också en permanent utställning av bl.a. dräkter och föremål från tiden i Estland.

Kännedom om estlandssvenskarnas historia och kultur sprids – förutom genom utställningar – framför allt genom tidningen Kustbon och bokutgivningen. Det vetenskapliga standardverket om estlandssvenskarna är ”En bok om Estlands svenskar”, som hittills kommit ut i fyra delar. Där behandlas historiska och geografiska förhållanden, estlandssvenskarnas liv och näringar, seder, bruk och dialekter. Del 4 ger en kulturhistorisk översikt från slutet av 1800-talet till krigsutbrottet 1939.

Bland de ca 40 titlar som finns på SOV:s boklista – dock inte alla utgivna av SOV – kan jag här bara nämna några, t.ex. ”Estlands svenskar 25 år i Sverige 1944 – 1968” och ”Estlandssvenskar minns – berättelser om vardagsliv och krigstid i Estlands svenskbygder”. Även en lyrikantologi med dikter både på

dialekt och rikssvenska finns på listan, ”Speglar i minnenas hus”. Stig Appelgren har sammanställt en bibliografi över litteratur t.o.m. 1996 ”Estlands svenskar och Svenskbygd” (Uppsala 1997).

SOV:s verksamhet i Sverige under perioden 1945 – 1990 har i hög grad präglats av att samla, vårdar, dokumentera och sprida material om estlandssvenskarnas historia och kultur. SOV har också haft eniktig funktion som samlande kraft för alla estlandssvenskar, som träffpunkt och förbindelselänk. Det är en beundransvärd prestation att hålla en förening och en tidning vid liv så länge, trots att många redan 1945 förutspådde estlandssvenskarnas snara uppstående i det svenska samhället.

Ett nytt kapitel i SOV:s och estlandssvenskarnas historia

Vi lärde oss alla i slutet av 80-talet ord som glasnost och perestrojka. Genom tövärdet i Sovjetunionen blev det åter möjligt att bilda föreningar och skapa kontakter mellan Sverige och Estland. Samfundet för Estlandssvensk Kultur (SESK) bildades redan 1988 med ett mycket ambitiöst program. SOV beslöt att inte etablera verksamhet i Estland utan samarbäta med och stödja SESK:s arbete. Vi bidrog på olika sätt – även ekonomiskt och med stöd av SIDA – till att bygga upp ett svenskspråkigt gymnasium i Birkas och att skapa en svensk folkhögskola i Pasklep. SOV engagerade sig även aktivt i skapandet av ett estlandssvenskt museum, Aibolands Museum.

När Estland blev självständigt 1991, och ägandeförhållandena återställdes till vad som rådde före 1939, uppkom frågan om SOV kunde och ville utgöra förhandlingspart gentemot de estniska myndigheterna och kommunerna. SOV konstaterade emellertid, att vi varken hade juridisk eller ekonomisk kompetens och inte en sådan uppgift enligt stadgarna. SOV är ju en kulturförening. Vi rekommenderade i stället, att estlandssvenskar från de olika bygderna bildade hembygdsföreningar, som kunde förhandla direkt med kommunerna

i Estland om markåterlämnande. Så skedde också.

SOV har under 90-talet och därefter samarbetat med SESK och Estland på det kulturella området, medverkat vid Nuckö- och Ormsödagar och vid återinvigningen av S:t Mikael s svenska kyrka, då också de i Sverige deponerade kyrkoinventarierna återlämnades. Ett estlandssvenskt kyrkomuseum har byggts upp i S:t Mikael, där även kyrkoinventarierna från Ormsö deponerats.

Kyrkomuseet i S:t Mikaelkyrkan i Tallinn.

Nuläget och framtiden

SESK avvecklade sin verksamhet 2002, och SOV Estland bildades 2004. Kulturrådet för den svenska minoriteten i Estland inrättades 2007 med medlemmar både från Sverige och Estland. I Estland finns alltså två organisationer som företräder estlandssvenskarna, SOV Estland och Kulturrådet. Dessutom finns S:t Mikael församling, Aibolands Museum och den svenska folkhögskolan, som troligen under 2009 delas upp på två avdelningar, en i Hapsal och en i Tallinn. Dessutom har på några håll, bland annat Ormsö och Rågöarna, bildats lokala hembygdsföreningar.

I Sverige finns förutom SOV sex hembygdsföreningar och dessutom Föreningen Svenskbyborna. Flera av hembygdsföreningarna bedriver också kulturell verksamhet – liksom SOV – och är engagerade i olika aktiviteter i Estland. SOV har blivit alltmer marginaliserad. Vem företräder egentligen estlandssvenskarna idag? Estlandssvenskarna är alltså splittrade i en rad olika föreningar och organisationer. Kan vi fortsätta på detta sätt?

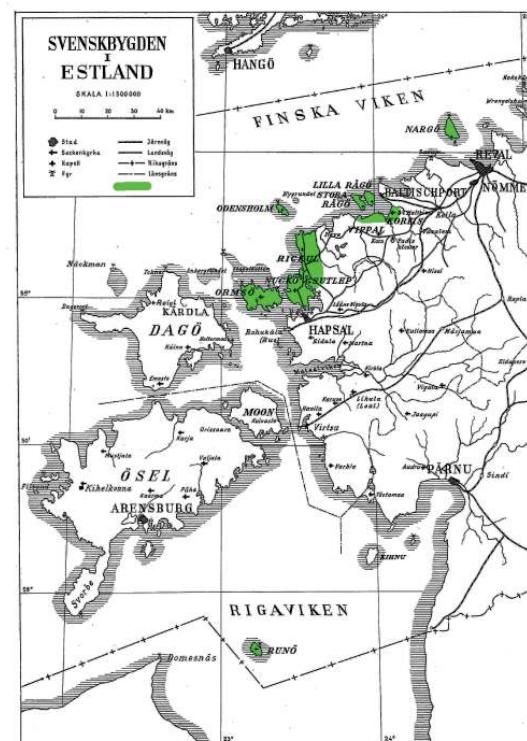
Under min tid som ordförande i

SOV förespråkade jag, att vi borde bilda en paraplyorganisation, ett "Estlandssvenskarnas Riksförbund", såsom finlandssvenskarna och esterna gjort i Sverige. Men tiden tycktes då inte vara mogen för detta. Jag tycker, att vi inför framtiden ska ta oss en ny funderare på hur vi ska organisera oss för att bättre samla våra krafter och resurser. Firandet av SOV:s 100-årsjubileum kan ge oss anledning att fundera på hur vi ska möta framtida utmaningar: splittring och motsättningar, minskande medlemstal och allt äldre medlemmar, allt större svårigheter att få människor att engagera sig i styrelser och arbetsgrupper. Ett jubileum ger oss anledning att blicka bakåt, men vi bör också blicka framåt och skapa en organisation för framtiden.

Sven Salin

Karta över svenskbygden 1934.

De estlandssvenska områdena var Rickul/Nuckö-området, Ormsö, Nargö, Rågöarna, Runö, Korkis, Vippal och Odensholm.

Aiboland muuseum

Viimasel kahel aastal on Kultuurinõukogu töögrupp tegelenud Rannarootsi Muuseumi küsimustega. Algse plaani järgi tuli muuseum muuta Kultuuriministeeriumi ja Kultuurinõukogu omanduses olevaks sihtasutuseks. See oleks mh tähendanud, et muuseum saab omale laiema rolli, nagu näiteks eestirootsluse tutvustaja, kes kasutab selleks erinevaid meetodeid ja väljaehitatud arhiivi.

2008. aasta kevadel tutvustas eestirootsi pool sihtasutuse tulevase struktuuri arengukava. Töö toimus konstruktivselt, ajakava järgi pidi üleminnek sihtasutusele toimuma 2008.-2009. aasta vahetusel.

Majandusolukorra halvenemise ning majanduslike ja poliitiliste eelistuste muutumise tõttu Eesti riigielarves peatati kavandatud üleminnek 2008. aasta septembris.

Hetkel käivad muuseumis suured muutused. Praeguse direktori Toomas Sula ametiaeg lõppes 15. juulil ning seda ei ole pikendatud. Kogu aasta jooksul on Kultuuriministeeriumi, Kultuurinõukogu ja Läänemaa Muuseumi vahel toimunud just enne juhi

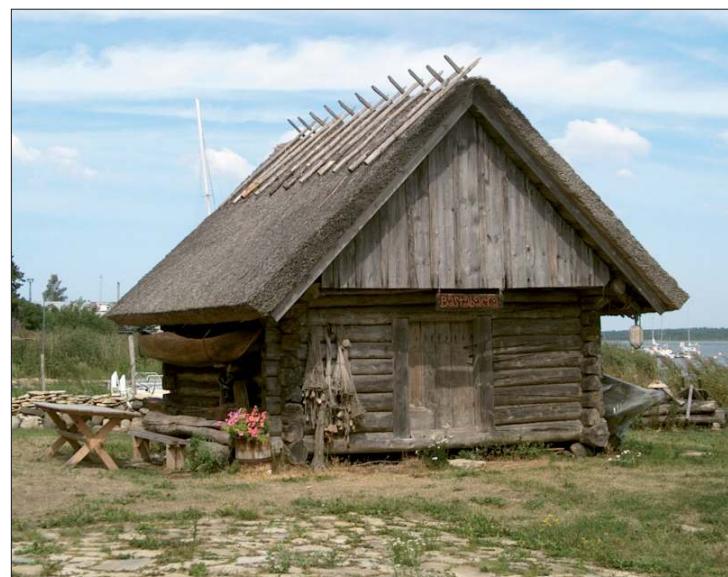
nud hulk arutelusid muuseumi tuleviku üle. Alates 16. juulist astub muuseumi direktori kohusetäitjana ametisse Rea Raus, praegune Läänemaa Muuseumi direktor. See ei tähenda Rannarootsi Muuseumi ühendamist Läänemaa Muuseumiga. Rannarootsi Muuseum jätkab tegutsemist iseseisva muuseumina. Eesmärk on siduda Rannarootsi Muuseumiga isik, kel on muuseumikogemus ning teadmised eestirootslusest. Seda lahendust on toetanud kõik pooled.

P r a e g u
o n p r o -
b l e e m i k s
m u u -
s e u m i
e b a s e l g e d
m a j a n -
d u s l i k u d
v ö i m a l u -
s e d . M u u -
s e u m i
v a r a d e ja
a s j a a j a m i -
s e ü l e a n d -
m i n e t o i -
m u b j u s t
e n n e j u h i

vahetust ning seetõttu siinse ajalehe trükk ei mahu. Põhjalikuma teave esitame loomulikult lehe järgmises numbris.

Nagu varemgi, on Rannarootsi Muuseumi küsimus eestirootslastele üks tähtsamaid ning edasise töö aluseks eestirootslastest ja nende ajaloost informatsiooni levitamisel. Samuti on tähtis, et sellesse tööses oleks kaasatud me kõik.

Tölge: Ivar Rüütli

SOV enne, nüüd ja tulevikus

Eestirootslaste kultuuriühing Svenska Odlingens Vänner (SOV) saab tänavu 100-aastaseks. Seda tähistatakse erinevate üritustega nii Rootsis kui Eestis. Korraldatakse näituseid ja SOV annab välja juubelikogumiku SOV tegevusest 1909-2009. Käesolev artikkel on juubelikogumiku lühike kokkuvõte ja suunatud eelkõige mõlemal pool Läänemerd olevatele eestirootsi sõpradele, kes ise neil üritustel ei osale.

Miks me juubeleid tähistame?

Me oleme tähistanud juubeleid ja mälestusaastaid varemgi – nii 80. kui 90. aasta juubeleid kui mälestusaastaid 50 ja 60 aastat Rootsis. Tollal töime tähistamiseks välja kolm eesmärki:

- * Me soovime markeerida eestirootslaste ühtsus ja ühethoidmist, hoolimata nende jagunemistest erinevatesse ühingutesse ja organisatsioonidesse,
- * Me soovime nii Rootsit kui Eesti ühiskonnale tutvustada oma ajalugu ja kultuuri, mis on paljudele üsna tundmatu
- * Me soovime anda oma kultuuripärandi edasi tulevastele eestirootslaste põlvkondadele. See on meie, kel meil on veel Eestist isiklikke mälestusi, kohus.

Need eesmärgid kehtivad suuresti ka 100. aasta juubeli puhul. Nüüd, mil vanast Eestist pärit isiklike mälestustega inimeste ring on kahanenud üsna väikeseks, on see veelgi olulisem. Seetõttu on artikli pealkirjas kasutatud ka sõnastust „ja tulevikus”.

SOV ajalugu

Saja-aastast tegevust kahel leheküljal kokku võtta on raske. Paljud hakkavad kindlasti arvama, et ma olen olulisi asju välja jätnud või et ma esitan toimunust subjektiivse ja vildaka kirjelduse. Mis

SOV esimesed ruumid Tallinnas.

seal ikka. Loomulikult kirjeldan ma arengut oma vaatenurgast. Ma olin sel ajal ise aktiivne ja lõin kõiges kaasa, seda ka SOV esimehena 1990–2005. Kuid ma tuginen ka mõnele oma eelkäijale, eriti Viktor Amanile ja Elmar Nymanile.

Käesolevas artiklis jagan ma SOV ajaloo kolme üsna selgete ajaliste piiridega ossa. Tegu on põhiliselt kronoloogilise jaotusega. Loomulikult võib SOV arengut kirjeldada ka teisiti. Minu arvates võib eristada kolme perioodi:

- * 1909–1944: Algusaegne kobamine Tsaari-Vene võimude tugeva vastuseisu saitel, õitseng Eesti iseseisvuse ajal, seejärel üha suuremad raskused 1930. aastate lõpu eestistamiskampaania käigus ja lõpuks hääbumine Nõukogude ja Saksa okupatsioonide ajal.
- * 1945–1990: Uus algus Rootsis, nostalgiline tagasivaatamine ülesandega luua eestirootslaste seas ühtsusunne ja dokumenteerida eestirootslaste ajalugu ja kultuuri.
- * 1991–2009: Eesti taasiseseisvub ja taastab sõjacelsed omantsuhted. Luuakse kodukandiühinguid, kes saavad suhetes Eestiga tähtsa osa. Eestis luuakse (juba 1988. aastal) Eestirootslaste Kultuuri Selts (ERKS), Roots'i Hariduse Selts ja Roots'i Vähemusravuse Kultuurinõukogu. Mis saab SOV ülesandeks?

SOV raske algus ja õitseng

19. sajandi lõpul ja 20. sajandi alguses toimus paljude rahvaste juures, ka eestirootslaste seas rahvuslik ärkamine. Sellele ärkamisele aitasid kaasa Rootsist saabunud misjonärid ja õpetajad. Noarootsis asutati rootsikeelse õpetajate seminar, mitmel pool loodi rootsikeelseid laenuraamatukogusid, anti välja rootsikeelset kalendrit ja loodi karskusselts. Kuid rootslaste kultuuriühingu loomine sai võimalikuks alles pärast 1905. aasta Vene revolutsiooni, mil kehtestati sõna- ja ühinemisvabadus.

Veebruaris 1907 toimus Noarootsi pastoraadis koosolek, milles osalenud eestirootsi alade esindajad otsustasid luua rootslaste haridusseltsi ja valisid põhikirja koostamise toimkonna. Pärast mitmeid vaidlusi nime küsimuses ja põhikirja ümber töötamisi kinnitas Eestimaa kuberner ühingu 1908. aasta oktoobris ning 1909. aasta veebruaris toimus Noarootsis Vööla möisas selle asutav koosolek. Ühingu nimeks valiti kahemõtteline *Svenska Odlingens Vänner* (Rootsi Hariduse Sõbrad; rts. *odling* – „haridus”, ka „harimine”), milles olev sõna „haridus” tähistab nii põllumajandust kui kultuuri. Juhtivateks joududeks olid mh Tallinna rootsi koguduse õpetaja J. W. Gustafsson, kellest sai ühingu esi-

mene esimees ja õpetaja Hans Pöhl, kes sai selle sekretäriks.

Ühingul oli alguses suuri probleeme Vene tsensuuriga, kes konfiskeeris Soomest ja Rootsist saabunud ajalehti ja kirjandust. Pöllumajandusliku tegevusega oli asi lihtsam. Loodi nn pullühing, koorejaam ja kooperatiivkauplus. Kurkses ja Osmussaarel asutati ka rootsikeelset algkoolid.

SOV suurusaeg langes Eesti iseseisvumisele 1918. Siis loodi ka poliitiline organisatsioon Roots'i Rahvaliit Eestis (*Svenska Folkförbundet i Estland*), mille juhatuse liikmed kattusid SOV juhtusega. Rahvaliit hakkas välja andma ajalehte *Kustbon* ja sellega said eestirootslased omale infot edastava ja avalikku arvamust kujundava häältekandja.

Pürksi pöllutöö- ja rahvaülikoolis õppisid tüdrukud maja-pidamistarkusi.

Iseseisvuse ajal kujundati kolme-aastane venekeelne algkool kuueaastaseks rootsikeelseks algkooliks. Asutati hulk uusi koole, kokku ligi 20. 1920. aasta sügisel avati Pürksis rootsikeelne rahvaülikool ja pöllutöökool, mille tegevust toetas tugevalt Roots'i riik. Kool muutus eestirootslaste ühiste kultuuripüüdluste seisukohalt ülimalt tähtsaks koondumiskohaks, mis aitas eestirootslasti ühte liita. SOV pingutusi kroonis Haapsalu Roots'i Eragümnaasiumi asutamine 1931. aasta sügisel. Sellega pääsesid ka eestirootsi noored kõrgema hariduse juurde.

1930. aastatel pühendus SOV ka noorsoortööle ja spordiliikumisele. Loodi kolm noorteühingut, mille tegevuskavaga kuulusid rahvatantsuansamblid, koorid ja koosviibimised, ning eestirootsi noored osalesid edukalt spordivõist-

lustel. 1930. aastate lõpupoole SOV tegutsemistingimused halvenesid. Eesti rahvuslus ja Konstantin Pätsi režiim püüdis piirata rahvusvähemuste vabadusi ja õigusi. Nõukogude ja Saksa okupatsiooni ajal oli SOV keelatud. Kuid ikkagi hakkas SOV mängima tähtsat osa läbirääkimistel eestirootsi vähemuse Roots'i siirdumise üle. Pärast seda, kui 1942.–1944. aastal oli osa eestirootslasti Roots'i põgenenud, möönis Saksa juhtkond, et eestirootslased, kes soovivad Eestist lahkuda, võivad seda teha. SOV taastati ja selle liikmekaardi olemasolu tagas pääsu Roots'i siirduvatele kaubalaevadele *Juhan* ja *Triina*.

Eesti-perioodil oli SOV liikmeid vaid mõnisada, kuigi eestirootslasti oli kokku ligi 8000. Sel taustal on imetlusväärne, mida SOV suutis perioodil 1909–1944 korda saata. Sageli käis see tugeva vastuseisu saatel ja vähestest majanduslike ressursside abil. Tänu mõnedele tulihingedele ja tugevale kokkuhoidmissele õnnestus rajada mitmeid laenuraamatukogusid, asutada ligi 20 algkooli, ehitada üles rahvaülikool ja pöllutöökool ning luua rootsikeelne eragümnaasium – olgugi, et see toimus Soomes ja Rootsist saabunud tugeval majanduslikul toel.

Miks oli SOV-d tarvis Rootsis?

Rootsis oli ju eestirootslaste ümber rootsi keel ja kultuur. Seda vajadust, mis Eestis – kaitsta ja edendada rootsi kultuuri – enam ei olnud. Kuid eestirootslased tundsid selget vajadust omavahel sidepidamise järgi. Juba 1944. aasta septembris kutsuti eestirootslased Stockholm'i Betesda kirikusse „arutama ühiseid küsimusi”. Seal otsustati luua töögrupp, mis pidi ette valmistama Rootsis ühingu loomist, põhikirja koostamist jm. 9. märtsil kutsuti kokku asutav koosolek, kus võeti vastu põhikiri, valiti juhatus ja taasloodi *Svenska Odlingens Vänner* (SOV).

Viktor Aman sõnastas ühingu ülesande ajakirjas *Kustbon* toodud asutava koosoleku ülevaates järgnevalt: „Meil on nii palju ühist; me soovime säilitada omavahelisi kontakte; me tahame mäletada ja hoida seda, mida me oleme eestirootsi kultuuris väärtsustlikuks pidanud; me tahame kuuluda Roots'i ühiskonda, kuid me ei taha jäljetuli ka-duda; me tahame, et meil oleks ühendus, mis kaitseks meie huve. Selle nimel tahab SOV Rootsis tegutseda.”

Põhikirja järgi sai SOV niisiis kolm tähtsat ülesannet:

- * Olla eestirootslaste kontaktorgan ja ühenduslüli ning vajadusel neid esindada.

- * Koguda, dokumenteerida ja säilitada eestirootslaste ajaloo ja kultuuri mälestisi.

- * Levitada ühiskonnale ja järeltulevatele põlvedele teadmisi Eesti rootslaste ajaloost ja kultuurist.

Kontaktorgan

Rootsis vastutas eestirootslaste sulandamise eest Roots'i ühiskonda Sigurd Curmani juhitud Eestirootslaste Komitee. 1940. aastatel oli komiteel talu- ja kalastuskohtade, haridusküsimuste arutamise ja vanadehoolduse lahendamise asjus SOV-ga sageli kokkupuuteid. Siis tuli SOV-l töesti eestirootslasti esindada. Hiljem esindamise ülesanne praktiliselt kadus.

Kuid see-eest oli kogu Rootsis olemise perioodil SOV jaoks oluline luua eestirootslastele kergemat sorti läbikäimiseks ja kohvijoomiseks kohtumispai-gad, kus esikohal ei ole ambitsoonikas programm. Taolisteks loomulikeks kohtumispaiakadeks on saanud iga-

Pakrilaste tantsuansambl.

aastased kodukandipäevad, kus on ka muusikalisi vahepalasid ja mh Pakrilaste tantsuansamblti esinemisi ning seoses eestirootslaste kultuuristipendiumi väljaandmisega seotud kõnesid.

Alguses korraldati ka muusika ja tantsuga sügisesi koosviibimisi. Hilisemal ajal on SOV korraldanud selle asemel tavaiselt Immanueli kirikus toimuvaid kirikupäevi.

Elava osavõtuga, mis tunnistab kohumispaiade vajadust, on ka ühingu ruumides Roslagsgatanil korraldatavad seminarid, avatud majad ja pubiõhtud.

Eestirootslaste ajaloo ja kultuuri dokumenteerimine

SOV arhiivi on kogunenud unikaalne pildi- ja filmimaterjal ja ka teisi eestirootslaste ajalugu ja kultuuri valgustavaid dokumente. Selle materjali eest vastutav SOV arhiivigrupp korraldab erinevate ürituste puhul nagu kodukandipäevad, juubelid, Göteborgi raamatumeress jne stendinäitusi. Ühingu ruumides on ka rahvariidete ja Eesti-perioodi esemete püsinaidus.

Teadmisi eestirootslaste ajaloost ja kultuurist levitatakse – lisaks näitustele – eelkõige ajakirja *Kustbon* ja raamatute abil. Eestirootsasi puudutavaks teaduslikuks koguteoseks on „En bok om Estlands svenskar” (Raamat Eestimaa rootslastest), mis seni on ilmunud neljas osas. Neis käsitletakse eestirootslaste ajaloolisi ja geograafilisi olusid, elu-olu ja elatusallikaid, tavad, kombeid ja keelemurdeid. Neljandas osas esitatakse kultuurialaline ülevaade 19. sajandi lõpust kuni aastani 1939.

SOV raamatunimekirja umbes 40 nimetusest – kõik neist ei ole siiski SOV välja antud – võin siinkohal ära tuua vaid mõned, näiteks „Estlands svenskar 25 år i Sverige 1944–1968” (Eesti rootslased 25 aastat Rootsis 1944–1968) ja „Estlandssvenskar minns – berättelser om vardagsliv och krigstid i Estlands svenska bygdar” (Eestirootslased meenutavad – jutustusi Eestimaa rootsi alade igapäevaest ja sõjaajast). Nimekirjas on ka murde- ja rootsi kirjakeeles koostatud luuleantoloogia „Speglar i minnenas hus” (Peeglid mälestuste majas). Stig Apelgren on koostanud koondbibliograa-

fia „Estlands svenskar och Svenskbygd”, mis kajastab kuni 1996. aastani ilmunud kirjandust eestirootslaste kohta.

SOV tegevust Rootsis on perioodil 1945–1990 tugevalt mõjutanud eestirootslaste ajaloo ja kultuuri kogumine, säilitamine, dokumenteerimine ja levitamine.

SOV-i on kohtumispaiga ja ühenduslülina tähtis osa ka kõiki eestirootslasti koondava jóuna. Nii pikka aega ühe ühingu ja ajalehe pidamine, hoolimata sellest, et paljud ennustasid eestirootslaste peatset sulandumist Rootsist ühiskonda, on imetlust väär.

Uus peatükk SOV ja eestirootslaste ajaloos

1980. aastate lõpus kogesime kõik sõnu nagu *glasnost* ja *perestroika*. Nõukogude Liidus toiminud liberaliseerumine lubas taas asutada ühinguid ja luua kontakte Rootsil ja Eesti vahel. Juba 1988. aastal asutati vägagi ambitsoonika tegevuskavaga Eestirootslaste Kultuuri Selts (ERKS). SOV otsustas Eestis mitte tegevust alustada, vaid teha ERKSiga koostööd ja toetada selle tegevust. Me aitasime mitmeti – ka majanduslikult ja abiorganisatsiooni SIDA toetusega – ehitada üles Noarootsi gümnaasiumi ja luua Paslepa rahvälükooli. SOV osales aktiivselt ka Rannarootsi Muuseumi loomisel.

Eesti taasiseseisvumisel 1991 ja sõjaelsete omandisuhete taastamisel tekkis küsimus, kas SOV ei võiks olla Eesti ametiasutuste ja omavalitsuste läbirääkimispartneriks. SOV nentis siiski, et meil puudub selleks nii juriidiline kui majanduslik kompetents ja põhikirja järgi pole see ka meie ülesanne. SOV on ju kultuuriühing. Selle asemel soovitasime, et eri paikkondadest pärit eestirootslased asutaksid kodukandiühingud, kes peaksid Eesti valdadega maade tagastamise

ajus otseläbirääkimisi. Nii ka läks.

SOV on 1990. aastatel ja hiljem teinud ERKS-i ja Eestiga koostööd kultuurialal, osalenud Noarootsi ja Vormsi päevadel ning Tallinna Roots-Mihkli kiriku taasõnnistamisel, kuhu tagastati ka Rootsit deponeeritud kirikuvarad. Tallinna Roots-Mihkli kiriku ruumides on asutatud eestirootslaste kirikumuuseum, kuhu on deponeeritud ka Vormsi kiriku varad.

Tänapäev ja tulevik

Aastal 2002 lõpetas ERKS oma tegevuse ja 2004. aastal loodi Roots Hariduse Selts. 2007. aastal asutati Roots Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu, mille liikmed on nii Rootsist kui Eestist. Nii siis on Eestis kaks eestirootslaste esindavat organisatsiooni – Roots Hariduse Selts ja Kultuurinõukogu. Peale selle on olemas Tallinna Roots-Mihkli kogudus, Rannarootsi Muuseum ja Roots Rahvaülikool Eestis, mis käesoleval aastal jagatakse kahekse iseseisvaks osakonnaks Haapsalus ja Tallinnas. Lisaks on mõnel pool, sh Vormsil ja Pakri saartel loodud kohalikud kodukandiühingud.

Eestirootslased on end kunagises kodukandis taas sisesse seadnud. Siin üks jalutuskäik Vormsi külas.

Rootsis on lisaks SOV-le kuus kodukandiühingut ja endiseid Gammasvenskby elanikke ühendav ühing *Föreningen Svenskbyborna*. Mitmed kodukandiühingud tegutsevad ka kultuuri alal – nagu ka SOV – ning osalevad erinevatel Eestis toimuvatel üritustel. SOV on muutunud üha marginaalsemaks. Kes tegelikult täna

eestirootslasi esindab? Eestirootslased on killustunud hulga erinevate ühingute ja organisatsioonide vahel. Kas me saame sel moel jätkata? Oma SOV esimeheks oleku ajal propageerisin ma eestirootslaste katusorganisatsiooni „Eestirootslaste Keskliit” loomist, samal moel nagu seda olid teinud Rootsis elavad soomerootslased ja eestlased. Kuid siis ei paistnud aeg veel olevat küps. Ma arvan, et peame tulevikule móeldes mótlema, kuidas oma joudude ja ressursside paremaks koondamiseks edasi minna. SOV 100. aastapäeva tähistamine võib anda meile põhjust móelda, kuidas toime tulla tuleviku väljakutsetega: killustumine ja vastuolud, vähenev liikmete arv ja nende vananemine, üha suuremad raskused inimeste kaasamisega juhatusse ja töögruppidesse. Juubel annab meile ka põhjust heita pilk tagasi, kuid me peame ka vaatama edasi ja looma tulevikule móeldud organisatsiooni.

*Sven Salin
Tölge: Ivar Rüütli*

Rootsi alad 19. sajandil.

S:t Mikaelskyrkan i Tallinn

Svenska S:t Mikael församling: Gudstjänst varje söndag kl 12 med efterföljande samvaro kring kaffeborden. Församlingsexpeditionen är öppen måndag till fredag kl 10-14 på adressen Rüütli 9

Övrig info på församlingens hemsida www.stmikael.ee eller tel. 6441938.

Rootsi-Mihkli kogudus: Jumalateenistus igal pühapäeval kl.12 tavaliselt kirikukohviga. Kogudusekanselei on avatud esmaspäevas reedeni kl 10-14 aadressil Rüütli 9

Koguduse kodulehekülg www.stmikael.ee tel. 6441938.

06.11 kl 18 Gustav Adolfs vesper/Gustav Adolfi tähistamine

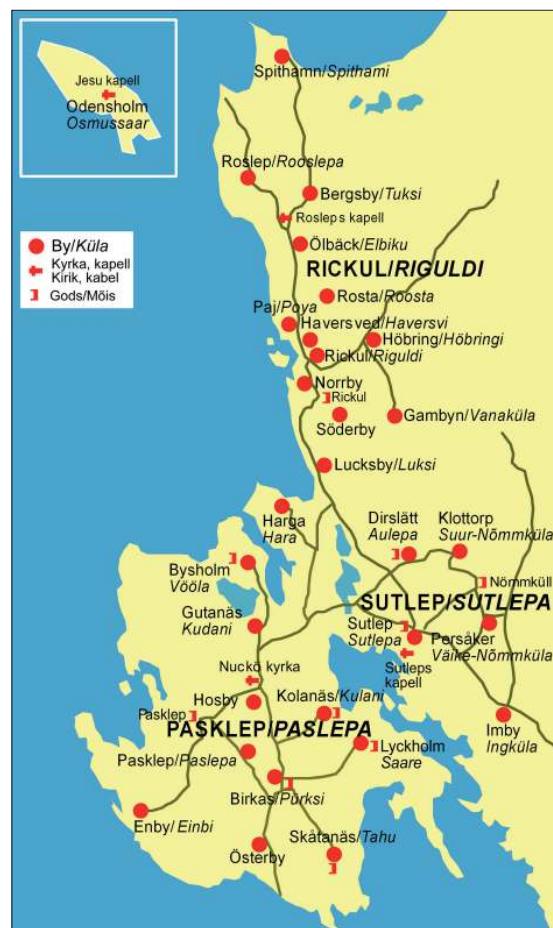
05.12 kl 11-14 Julbasar/Joululaat

13.12 kl 18 Lucia

Välkomna!

Rickul/Nuckö området

I Kulturrådets tidning kommer vi att presentera de olika svenskområdena i Estland. Vi börjar denna gång med Rickul/Nuckö som var det största svenskområdet.

HISTORIA

Det är inte helt klarlagt när svenskarna började befolka Estlands kusttrakter och öar. Den större delen av dem kom troligen från svenskbygderna vid sydvästra Finlands kust. I Hapsals stadsrätt från 1294 nämns att det finns svenskar i staden och dess omgivningar. Rickul/Nucköområdet skulle alltså kunna vara en av de äldsta svenskbygderna i Estland. Där bodde cirka 2 700 svenskar och de utgjorde en klar majoritet av socknens befolkning.

Svenskarna kombinerade jordbruket på de magra jordarna med boskapsskötsel, jakt och fiske och fick på detta sätt sin utkomst.

Landskapet Vik, där Rickul/Nucköområdet ligger och som till ytan motsvarade ungefär det nuvarande Läänemaa, lydde under medeltiden under biskopsgötet Ösel-Vik. Svenskarna var arrendbönder och betalade arrendet i form av tionde till kyrkan. De hävdade sin rätt som "fria män" enligt svensk lag och undgick på så sätt de estniska böndernas öde att bli livegna.

Detaljerade uppgifter om området och dess befolkning finns först från 1560-talet, när Estland hade erövrats av Sverige. Svenskarna blev nu kronobönder. För varje by i området förtecknades gårdarna med husbondens namn och gårdenas areal.

Situationen förvärrades under 1600-talet, när privata gods etablerades i området. Den svenska adelsmannen Jakob De La Gardie blev ägare till hela Vik.

Godsägarna krävde ständigt ökande dagsverken och in naturaleleveranser av bönderna. Efter klagomål till Stockholm utfärdade drottning Kristina och kung Karl X privilegiebrev, enligt vilka Nucköbönderna inte skulle beskattas hårdare än bönderna i Sverige.

Efter Karl XI:s reduktion av adelsgodsen i slutet av 1680-talet blev svenskarna återigen under ett par decennier kronobönder.

Nuckö socken drabbades hårt av hungersnöden 1697/98, då ungefär en fjärdedel av befolkningen dog, och pesten 1710/11, då två tredjedelar dog.

Efter Karl XII:s krig med Ryssland hamnade Estland 1710 under ryskt välide. Det betydde en återgång till adelsväldet. Godsherrarna struntade i svenskarnas rättsliga särställning och försökte behandla dem på samma sätt som de livegna esterna. Svenskarna gav sig dock inte utan rättslig kamp utan sände vid flera tillfällen klagobrev till Sankt Petersburg.

Bondelagen 1816 befriade esterna från livegenskapen men påverkade

inte svenskarna. 1856 års bondelag gav bönderna rätt att friköpa sina gårdar. Inom Nuckö socken började detta på 1880-talet.

År 1867 bildades i Nuckö socken de tre kommunerna Rickul (byarna under Rickul gods), Sutlep (övriga byar på fastlandet) och Pasklep (byarna på Nucköhalvön). År 1939 slogs Sutleps och Paskleps kommuner ihop till Nuckö kommun medan Rickul förblev en egen kommun (därav områdets namn Rickul/Nuckö).

I slutet av 1800-talet påbörjades en russificeringspolitik i Estland. Denna ledde hos svenskarna till ett kulturellt och politiskt uppvaknande. Organisationen Svenska Odlingens Vänner bildades 1909 vid ett möte i Bysholms herrgård.

När Estland blev fritt 1920 tillförskräcktes svenskarna och andra minoriteter stora rättigheter. Flera av deras ledande representanter kom från Nuckö: klockaren Johan Nyman, riksstatsmannen Hans Pöhl, Mathias Westerblom och Nikolaus Blees.

Ett problem blev att de unga hade

svårt att försörja sig i hembygden. Många flyttade till städerna. På 1930-talet skedde också en ökande utvandring till Sverige.

Under andra världskriget väcktes hos svenskarna tanken på överflyttning till moderlandet Sverige. Många flydde i egna småbåtar. Efter en överenskommelse mellan svenska och tyska myndigheter skedde 1944 en organiserad överflyttning med fartyget "Juhan". I Rickul flyttade nästan alla svenskar medan många i Nuckö, där det ofta fanns familjeband över språkgränserna, valde att stanna kvar.

I de av svenskarna efterlämnade tomma gårdarna flyttade krigsflyktingar in. Området blev under sovjetiden en sluten gränszon. Sovjetregimens fientliga inställning till minoriteter gjorde det svårt för de kvarvarande att bevara sin svenskhet.

TROSLIV

Rickul/Nucköområdet lydde ursprungligen under Hapsals församling. När befolkningstalet ökade såg man behovet av att skapa en kyrkosocken, Nuckö socken, och en församling, Sankta Katarina församling.

Sankta Katarina kyrka på Nuckö byggdes på 1400-talet. Under åren har den blivit om- och tillbyggd till sitt nuvarande utförande. Under 1600-talet första del byggdes träkapell i Roslep, Sutlep och på Odensholm. Kapellen på Odensholm och i Roslep ersattes 1766 respektive 1835 med stenkappell. Rosleps träkapell flyttades då till Sutlep.

Under sovjetiden förföll kapellen

"Hoppet" under byggnad.

på Odensholm och i Roslep till ruiner. Rosleps kapell är nu återuppfört och invigdes 2007. Återuppförande av tornet på kapellet på Odensholm pågår.

Under långa tider har svenska präster verkat i församlingen. Den siste var Sven Danell, som har skriven boken "Guldstrand" om sina år i Estland.

NÄRINGAR

Jordarna i Rickul/Nucköområdet är magra. Liksom i övriga estlands svenska områden spelade därför boskapsskötseln i historisk tid en större roll än för de estniska bönderna. Det fanns betesmarker och naturliga ängar som gav bete för kreaturen på sommaren och hö till vintern.

Bland sädesslagen dominerade rågen. Därnäst kom korn och havre. Under senare tid tillkom potatisen som en viktig föda.

Fisket har under alla tider spelat en viktig roll i de estlandssvenska kustområdena. På många platser var det jämfört med jordbruket, på sina håll var det till och med den viktigaste näringsgrenen. Under senare tid var det endast på Odensholm som fisket var huvudnäringen.

Seglationen fick sin största omfattning från sekelskiftet fram till 1930-

talet. Genom denna kunde bönderna sälja främst potatis i Helsingfors och Stockholm och skaffa sig en ofta inte så föraktlig biinkomst till vad jordbruket gav. Man bildade bolag tillsammans

med familjen, släkten eller grannar och byggde eller köpte sig en skuta. De flesta skutorna byggdes i Derhamn under ledning av självlärla båtbyggarmästare.

Lärarseminariet på Nuckö under ledning av T E Thorén

SKOLOR

Redan omkring 1650 grundade prosten Isaac Hasselblad en folkskola i Nuckö socken, en av de första i Estland. I början av 1800-talet startade prosten Johannes Carlblom bryskolor.

Kommunallagen 1866 föreskrev att godsen skulle avsätta mark och bekosta material till skolbyggnader och kommunerna skulle bekosta uppförandet och avlöna lärarna.

För att åtgärda bristen på lärare i svenskbygderna startades 1873 under ledning av missionären T E Thorén ett lärarseminarium på Paskleps herrgård. Under åren fram till 1880 utexaminerades 20 lärare.

På 1930-talet fanns totalt åtta folkskolor i socknen. Skolgången, som fram till omkring 1920 hade varit treklassig, utökades successivt till att bli sexklassig.

Genom Svenska Odlingens Vänners initiativ startades 1920 Birkas Folkhög- och Lantbrukskola. Kursen var ettårig. Under åren fram till 1943 hade skolan haft närmare 600 elever.

DAGENS NUCKÖ KOMMUN

Under sovjetiden var Rickul/Nucköområdet en militarisering gränszon.

Under de första åren tilläts fortfarande privatjordbruk, men 1949 kollektiviseras jordbruket. Till en början var kolchoserna små men genom sammanslagningar fanns slutligen endast en kolchos, Leninkolchosen i Birkas, kvar. Med detta földe en koncentration av befolkningen till Birkas och Sutlep och att de mer avlägsna byarna avfolkades. Den lokala administrativa förvaltningsenheten var Birkas bysovjet. År 1991 ändrades namnet först till Nuckö bysovjet och sedan, när Estland åter hade blivit fritt, till Nuckö kommun.

I centralorten Birkas finns Nuckö gymnasium, grundskola och daghem. Gymnasiet, som grundades 1990 och har svensk inriktning, är en internatskola som samlar elever från hela Estland.

Geografi

Kommunens yta är 296 km², varav 29 127 ha utgörs av fastland (98 %) och 513 ha av öar. Kustlinjen har en längd av cirka 100 km. Till kommunen hör ön Odensholm (med en yta av 481 ha) och ett antal mindre ör nära kusten. Det finns fyra statliga reservat på kommunens territorium: Növa och Osmussaare landskapsreservat samt Silma och Leidissoo naturreservat.

Befolknings

Den 1 januari 2009 hade Nuckö kommun 903 invånare. Befolkningsstätheten är 2 invånare per kvm.

I kommunen finns 22 byar enligt kartan. Enligt ett regeringsbeslut återfick byarna 1997 sina gamla svenska namn i tillägg till de estniska. 45 procent av befolkningen bor i de två största byarna, Birkas med 29 procent och Sutlep med 16 procent.

Sevärdheter

Sankta Katarina kyrka på Nuckö

En första träkyrka byggdes troligen redan på 1300-talet. Den nuvarande stenkyrkan är från 1500-talet.

Nuckö prästgård bredvid kyrkan byggdes på 1600-talet och är en av de allra äldsta träbyggnaderna i Läänemaa. Den har under de senaste åren genom-

Birkas gymnasium. Här gick estlandssvenskarna och lärde sig bland annat hushållsarbete och jordbruk.

gått en omfattande renovering. På kyrkogården står Nuckö frihetsmonument som invigdes 1935, förstördes under sovjetiden och återupprestes 1990.

Folkhög- och Lantbrukskola. Under åren 1989-95 renoverades herrgårdsbyggnaden och är nu huvudbyggnad för Nuckö gymnasium.

Sankta Katarina kyrka på Nuckö

Rosleps kapell

På platsen byggdes på 1600-talet ett träkapell. Det nuvarande stenkapellet är från 1835. Under sovjetiden förföll det till en ruin. Genom bidrag från Konung Gustaf VI Adolfs minnesfond och EU-fonder har kapellet kunnat återuppföras. Det återinvigdes 2007. På kyrkogården finns minnesstenar över dem som deporterades och mobiliseras under andra världskriget och inte kom tillbaka och över bygdeskalden Mats Ekman, ”Ätsve-Mats”.

Birkas herrgård

Herrgården är byggd på 1800-talet och var åren 1920-43 skolbyggnad för Birkas

Fågelskådarområden

De vidsträckta strandängarna och de grunda sjöarna i Silma naturskyddsområde är en av de viktigaste häckningsplatserna för vadarfåglar i hela Estland. Över Spithamnudden sträcker sig vår och höst de arktiska flyttfåglarnas fågelstreck.

Kalkstensstranden i Spithamn

På Spithamnuddens nordöstra strand, nära byn, syns lerbländade kalkstensskikt från ordoviciumperioden för nära 500 miljoner år sedan. Den blottlagda kalkstenen påminner om ett golv och är enastående på grund av att i kalkstenen finns klumpar av mineralet kalcedon.

Hamnpiren i Österby

Vågbrytaren, som är 265 m lång, är byggd av sten och från början av 1900-talet. Härifrån upprätthölls fram till 1994 en regelbunden båtförbindelse med Hapsal. Detta var speciellt viktigt innan bilen kom, eftersom den förkortade landvägen till Hapsal med ett par mil. Vintertid plogas en väg till Hapsal på isen.

Lyckholms herrgårds huvudbyggnad och stall

Byggnaderna är uppförda under 1700-talet. Gustav von Rosen, som tillhörde den familj som i flera hundra år har ägt herrgården, har bekostat upprustning av byggnaderna. År 1997 öppnade Lyckholms museum i det upprustade stallen. Av huvudbyggnaden fanns efter sovjetiden endast ytterväggarna och skorstenarna kvar, men den är nu återuppförd och kunde invigas 2001. I huvudbyggnaden finns ett kafé som är öppet på sommaren.

Lyckholms herrgård.

Derhamns hamn

Hamnen är den enda året om isfria hamnen i västra Estland. Väster om hamnen finns rester av den fästning som byggdes under första världskriget.

RICKUL/NUCKÖ HEMBYGDSFÖRENING

När Estland återigen blev fritt 1991 kunde de i Sverige boende forna Rickul/Nucköborna åter besöka sin hembygd. Den estniska regeringen beslutade att man även kunde få tillbaka sina gamla

marker. För att hantera denna fråga och förmedla kontakten med den nybildade Nuckö kommun bildades 1992 Rickul/Nuckö Hembygdsförening. Genom kommunens välvilliga inställning i frågan skedde markåterlämnandet snabbt och smärtfritt. I kommunen finns nu cirka 500 i Sverige boende markägare. Många har byggt hus, främst för sommarboende.

Rickul/Nuckö Hembygdsförening har senare ändrat sin inriktning till

att bli en kulturförening för dem som har sina rötter i området eller av andra orsaker känner ett intresse för området och dess historia. Föreningen har nästan 1 000 medlemmar.

Göte Brunberg

Stranden vid Roosta camping.

Många före detta Rickul/Nucköbor har återvänt till sina gamla hemtrakter och byggt nya hus eller renoverat sina gamla hus.

Riguldi/Noarootsi piirkond

AJALUGU

Selle kohta, millal esimesed rootslased Eesti rannikualadele ja saartele ilmusid, pärис täpsed andmed puuduvad. Suurem osa nendest tuli usutavasti rootslaste asustusaladelt Edela-Soome rannikualadel. Haapsalu linnaõiguses aastast 1294 mainitakse, et linnas ja selle ümbruses elab rootslasi. Riguldi/Noarootsi piirkond võiks sellepärist olla üks vanemaid rootsi asustusi Eestis. Seal elas ligikaudu 2 700 rootslast ja see moodustas elanikkonnast selge enamuse.

Rootslased täiendasid maaharimist vähevilkakatel muldadell loomakasvatuse, jahi ja kalastamisega ning said nõnda elatist.

Läänemaa, kus Riguldi/Noarootsi piirkond asub ja on umbes sama ala kui praegune Lääne maakond, allus keskajal Saare-Lääne piiskopkonnale. Rootslased olid renditalunikud ja maksid kirikule renti ühe kümnendiku saagist. Ühtlasi, kaitstes oma õigust olla "vabad mehed" vastavalt Roots'i seadusele, vältisid nad Eesti talupoegade saatust sattuda pärisorjusse.

Üksikasjalikumad andmed nimetatud piirkonna ja selle elanikkonna kohta onolemas 1560. aastatest, kui Eesti alad sattusid Roots'i võimu alla. Roots'i talupoegadest said nüüd kroonatalunikud. Koostati talude nimekirjad külade kaupa koos talunike nimede ja talude suurustega.

Olukord halvenes 17. sajandil, kui piirkonnas tekkisid eramõisad. Roots'i aadlimees Jakob De La Gardie sai kogu Läänemaa omanikuks. Mõisnikud nõudsid talupoegadelt järjest kõrgemaid makse ja rohkem teotööd ning lõpuks olid talunikud sunnitud saatma kaebekirja Stockholmile. Vastuseks tuli

Tuulikud Osmussaarel.

kuninganna Kristiina ja kuningas Karl X allkirjaga privileegidekiri, mille kohaselt Noarootsi talupoegi ei tohtinud maksustada kõrgemalt kui talunikke Rootsis.

Pärast aadlimõisate riigistamist Karl XI poolt 1680. aastate lõpus said talupoegadest jällegi paariks aastakümneks kroonatalunikud.

Noarootsi kihelkonda tabas aastatel 1697-1698 karm näljähäda, kus peaaegu veerand elanikkonnast suri ja pärast seda katk 1710-1711, kus suri kaks kolmandikku.

Pärast Karl XII sôda Venemaaga ja kaotust sattus Eesti 1710. a. Vene võimu alla, mis tähendas taas tagasiminekut Aadlike võimu alla. Mõisaomanikud ei tunnistanud rootslaste õiguslikku eriseisundit ja proovisid talitada nende samuti nagu pärisorjadest eesti talupoegadega. Kuid rootsi talupojad ei alistunud ilma vastupanuta ja saatsid mitmel korral kaebekirju S. Peterburgi.

1816. aasta taluseadus vabastas eestlased pärisorjusest, kuid ei muutnud rootslaste olukorda. 1856. a. taluseadus andis talupoegadele õiguse talud vabaks

osta. Noarootsi kihelkonnas alustati sellega 1880. aastatel.

1867. aastal asutati Noarootsi kihelkonnas kolm valda: Riguldi (Riguldi mõisa alla kuulunud külad), Sutlepa (ülejäänud maismaaosa külad) ja Paslepa (Noarootsi poolsaare külad). Aastal 1939 ühendati Sutlepa ja Paslepa vallad Noarootsi vallaks, kuid Riguldist sai iseseisev vald (sellest ka piirkonna nimi Riguldi/Noarootsi).

19. sajandi lõpul alustati Eestis vennastamispoliitikat, mis viis rootslased nii kultuurilisele kui ka poliitilisele ärkamisele. 1909. a. koosolekul loodi Vööla mõisas kultuuriühing "Rootsi Hariduse Selts".

Pärast Eesti iseseisvumist 1920. a. anti rootslastele ja ka teistele vähemusrahvustele suured õigused. Mitmed nende juhtivatest esindajatest olid pärit Noarootsist: köster Johan Nyman, riigikogu liige Hans Pöhl, Mathias Westerblom ja Nikolaus Blees.

Noortele oli suureks probleemiks kodus küljas elatise muretsemine, seepärast kolisid paljud linnadesse ja 1930. aastatel suurennes ka väljaränne Roots'i.

Teise Maailmasõja ajal tärkas rootslastes mõtte ümber asuda emamaale Rootsiga. Paljud põgenesid oma väikestel paatidel, kuid pärast Rootsiga ja Saksa võimude vahel kokkuleppe saavutamist toimus 1944. a. organiseeritud üleedulaevaga "Juhan". Riguldist lahkusid peaegu kõik rootslased, kuid Noarootsi jäid paljud paigale, kuna esines rohkesti segaabielsid.

Rootslaste lahkumise järel tühjaksjäänud taludesse kolisid sõjapõgenikud ja kogu piirkond muutus nõukogude ajal suletud piiratooniks. Nõukogude režiimi vaenuliku suhtumise tõttu vähemusrahvustesse oli allesjäanutel raske rootslust säilitada.

USUELÜ

Riguldi/Noarootsi piirkond kuulus algselt Haapsalu koguduse juurde. Kui rahvaarv kasvas, tekkis vajadus moodustada uus kirikukihelkond, Noarootsi kihelkond, ja uus kogudus, Püha Katariina kogudus.

Noarootsi Katariina kirik ehitati 15. sajandil. Aastate jooksul on kirikut nii ümber- kui juurdeehitatud kuni praeguse kujuni. 17. sajandi esimesel poolel ehitati puidust kabel Roosleppa, Sutleppa ja Osmussaarele. Osmussaare ja Rooslepa puidust kabelid asendati kivikabelitega, vastavalt 1766. a. ja 1835. a. Ühtlasi viidi Rooslepa puitkabel üle Sutleppa.

Nõukogude korra ajal muutusid

kabelid Osmussaarel ja Rooslepas varemeiks. Rooslepa kabel on nüüd taas ülesehitatud ja õnnistati sisse 2007. aastal. Käesoleval ajal käib Osmussaare kabeli torni ülesehitamine.

Piki aastaid on Noarootsi Katariina koguduses töötanud kirikuõpetajad Rootsist. Viimasena neist Sven Danell, kes on Eestis elatud aastatest kirjutanud ka raamatu "Kuldrannake".

maluse ja talveks heina.

Teraviljadest oli esikohal rukis. Järgnesid oder ja kaer. Hiljem lisandus ka kartul kui tähtis toiduaine.

Kalandus on läbi aegade mänginud eestirootslaste rannaaladel tähtsat osa. Paljudes kohtades võrdselt maaharimisega ning paiguti oli see isegi tähtsaim tegevusharu. Hilisemal ajal oli kalandus tähtsaimaks tegevusalaks küll vaid Osmussaarel.

Purjetamine arenes sajandi- vahetusest ja saavutas kõrgpunkt- ti 1930-aastatel. See võimaldas talupoegadel ettevõtta pike- maid kaubareise ja müüa, peamiselt kartulit, ka Helsingis ja Stockholmis ning saada nõnda lisasisse- tulekut pöllu-

majandusest saadavale. Koos perede, sugulaste või ka naabritega moodustati äriühinguid ning ehitati või osteti endale purjelaevad. Enamus neist alustest ehitati Dirhamis iseöppinud paadimeistrite juhatusel.

KOOLID

Juba 1650-aastate paiku pani pastor

Isaac Hasselblad Noarootsi kihelkon- nas aluse rahvakoolile, mis oli üks esimesi Eestis. 19. sajandi alguses alustasid tööd külakoolid pastor Johannes Carlblomi eestvedamisel.

1866. aasta valaseadus kohustas mõisaid eraldama maad koolide ehitamiseks ja kandma ehitusma- terjalide muretsemise kulud. Vallad said aga kohustuse kanda ehituskulud ning samuti maksta kooliõpetajate palgad.

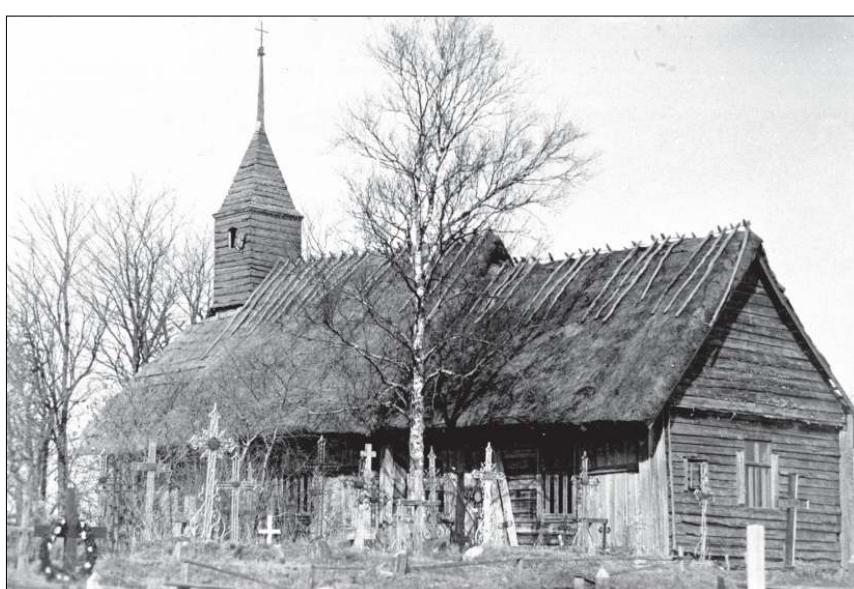
Kooliõpetajate puudusest ülesaa- miseks alustas 1873. aastal missionär T. E. Thoréni juhtimisel Paslepa mõis- as tööd õpetajate seminar. Järgneva seitsme aasta jooksul kuni aastani 1880 lõpetas seminari 20 õpetajat.

Kuigi maa oli kehva, olid enamik eestirootslaste pölluharijad.

ELATUSALLIKAD

Riguldi/Noarootsi piirkonna pöllumaad on vähevilkjad, seepärast, nagu ka ülejääenud eestirootslaste aladel, mängis loomakasvatus ajaloolises plaanis suuremat rolli kui eesti talupoegade talupidamises. Olid karjamaad ja looduslikud niitud, mis andsid suvel loomade karjamisvõi-

Sutlepa kabel, mis nüüd asub Rocca al Mare vabaõhumuuseumis.

1930-aastatel oli kihelkonnas kokku 8 rahvakooli. Koolikohustust, mis peaaegu kuni 1920. aastani oli kolmeklassiline, pikendati vähehaaval kuni kuue klassini.

Rootsi Hariduse Seltsi initsiaivil alustas 1920. a. tööd Pürksi Rahvaülikool ja Pöllumajanduskool. Kursus oli üheaastane ning 1943. aastani oli selles koolis käinud ligikaudu 600 õpilast.

TÄNANE NOAROOTSI VALD

Nõukogude ajal oli Riguldi/Noarootsi sõjaväeline piiritsoon. Esimestel aastatel lubati endiselt tegelda erapöllumajandusega, kuid 1949 pöllumajandus kollektiiseeriti. Esialgu olid kolhoosid väikesed kuid ühendamiste kaudu jää läöpuks vaid üks kolhoos – Pürksi Lenini nimeline kolhoos. Sellega seoses koodus elanikkond Pürksisse ja Sutleppa ning kaugemad külad jäid inimestest tühjaks. Kohalik administratiivorgan oli Pürksi Külanõukogu. 1991. aastal muudeti selle nimi Noarootsi Külanõukoguks ja kui Eesti taasiseseisvus sai sellest Noarootsi vald.

Vallakeskuses Pürksis on Noarootsi gümnaasium, põhikool ja lasteaed. 1992. aastal asutatud rootsi suunaga gümnaasium on internaatkool, kuhu tulevad õpilased kogu Eestist.

GEOGRAAFIA

Valla pindala on 296 km², millest 29 127 ha on maismaa (98 %) ja 513 ha saared. Rannajoon on umbes 100 km pikk. Vallale kuuluvad Osmussaare saar (pindalaga 481 ha) ja mitmeid väiksemaid saari ranniku lähedal. Valla territooriumil on neli riiklikku kaitseala: Nõva ja Osmussaare maaistikukaitsealad ning Silma ja Leidissoo looduskaitsealad.

RAHVASTIK

1. jaanuaril 2009 oli Noarootsi vallas 903 elanikku. Rahvastikutihedus on 2 inimest km².

Vallas on kaardi järgi 22 küla. Vastavalt valitsuse otsusele said külad 1997 aastal lisaks eestikeelsetele nimedel tagasi oma vanad rootsikeelsed nimed. 45 protsendi rahvastikust elab kahes suuemas külas, Pürksis 29 protsendi ja Sutlepas 16 protsendi.

Taastatud Rooslepa kabel

VAATAMISVÄRUSED

Noarootsi Katarina kirik

Esimene puukirik ehitati ilmselt 14. sajandil. Praegune kivikirik on 16. sajandist.

Kiriku kõrval asuv Noarootsi pastoraat ehitati 17. sajandil ja on üks vanamaid puitehitisi Läänemaal. Pastoraat on viimasel ajal läbi põhjalikult renoveeritud. Kirikaias asub Noarootsi vabadussammus, mis õnnistati sisse 1935, nõukogude ajal hävitati ja taastati 1990.

Rooslepa kabel

Sellele kohale ehitati 17. sajandil puukirik. Praegune kivikirik on aastast 1835. Nõukogude ajal muutus see varemetseks. Tänu toetustele kuningas Gustaf VI Adolfi mälestusfondilt ja EL-fondidelt on õnnestunud kabel taas üles ehitada. See taasõnnistati 2007. Kirikaias on mälestuskivid neile, kes küüditati ja mobiliseeriti teise maailmasõja ajal ja tagasi ei tulnud ning kohalikule laulikule Mats Ekmanile, "Ätsve-Mats".

Pürksi möis

Mõisaahoone on ehitatud 19. sajandil ja oli aastatel 1920-43 Pürksi Pöllutöö- ja Rahvaülikooli koolihuone. Aastatel 1989-95 renoveeriti möisa peahoone ja nüüd on see Noarootsi gümnaasiumi peahoone.

Linnuvaatluspiirkonnad

Ulatuslikud rannaniidud ja madalad järved Silma looduskaitselal on üks tähtsamaid kurvitsaliste pesitsuspaku kogu Eestis. Üle Spithami poolsaare kulgeb kevadel ja sügisel arktiliste rändlindude rännuteekond.

Spitham paekivivirand

Spithami poolsaare kirdepoolsel rannal, küla lächedal, paljandub saviga segatud paekivikihi ordoviitsiumi ajastust ligi 500 miljonit aastat tagasi. See paljandunud paekivi meenutab pörandat ja on ainulaadne kuna paekivis leidub mineraali kaltsedooni tükke.

Osterby muul

Lainemurdja, mis on 265 m pikk, on ehitatud kivist ja päri neeb 20. sajandi algusest. Siirkaudu peeti 1994. aastani regulaarselt laevaühendust Haapsaluga. See oli eriti oluline enne autode ilmumist, kuna see lühendas maismaateed Haapsallu paarkümmend kilomeetrit. Talvisel ajal viib Haapsallu jäättee.

Saare mõisa peahoone ja tall

Ehitised päri neeb 18. sajandist. Gustav von Rosen, kes kuulus mitmeid aastasadu mõisa omanud perekonda, on maksnud ehitiste taastamise eest. 1997. aastal avati taastatud tallihuones Lyckholmi muuseum. Peahoonest olid nõukogude aja läöpuks alles ainult väliseinad ja korstnad, kuid nüüd on hoone

taas üles ehitatud ja avati 2001. aastal. Peahoones on kohvik, mis on avatud suviti.

Dirhami sadam

Sadam on ainus Lääne-Eesti jäavaba sadam. Sadamast läänes on esimese maailmasõja ajal ehitatud kindlustuste jäänused.

RIGULDI/NOAROOTSI KODUKANDIÜHING

Pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist 1991.a. avanes endistel Riguldi/Noarootsi elanikel jällegi võimalus oma armastatud kodupaika külastada. Vabariigi valitsuse otsusega võimaldati kõigil soovijail saada tagasi oma endised talumaad. Et lihtsustada asjaajamist nendes küsimustes ning vahendada kontakte vastloodud Noarootsi vallaga,

Kivine rand Rooslepas. "Stenborsstranden"

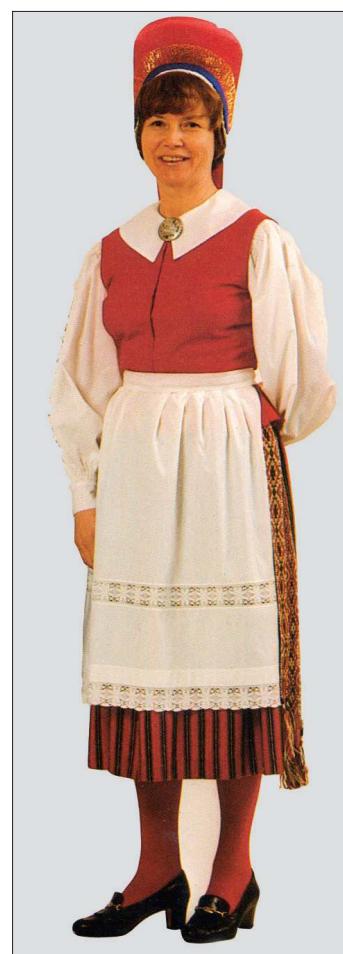
asutati 1992. a. Riguldi/Noarootsi Kodukandiühing. Valla positiivse suhtumise tõttu kulges maade tagastamine kiiresti ja valutult. Praegusel hetkel on Noarootsi vallas ligikaudu 500 Rootsis elavat maaomanikku. Paljud on sinna ehitanud elamud, peamiselt suvemajad.

Riguldi/Noarootsi Kodukandiühing on viimastel aastatel muutnud oma töösuunda ja tegutseb kultuuriliühinguna kõigi nende jaoks, kelle juured asuvad piirkonnas või kes muudel põhjustel tunnevad huvi selle piirkonna ja tema ajaloo vastu. Ühingul on praegu peaaegu 1 000 liiget.

*Göte Brunberg
Tölge: Kaire Reiljan
Raul Targamaa*

Rahvariided Riguldist ja Noarootsist.

Mina rötter i Höbring

Namn: Klara Lindström

Ålder: 14, snart 15 år

Anknytning till Estland genom Bengt Lindström, Höbring

Gillar: att sjunga och spela gitarr, simträna

Vill bli när jag blir vuxen: Vet ännu inte vad jag vill jobba med, men på fritiden kommer musiken att ta en stor plats.

Min farfar föddes på en gård i det estlandssvenska området Rickul, men flydde sedan därifrån i april 1944 för att undkomma kriget. De flyttade sedan till Sverige. Det är främst av allt min farfar som har berättat om den tiden för mig. Ibland kan jag fundera på hur det skulle ha varit att själv växa upp där; om det var jag som levde på gården i Höbring under den tiden. Eller hur allt hade sett ut om min farfar hade kunnat fortsätta att växa upp där och leva sitt liv där än i dag. Hur hade då hans liv sett ut?

Att åka till Höbring varje sommar är för mig väldigt speciellt. För det första är det mycket härligt att komma på semester dit. Det är mycket fint, bra sol- och

Jag, min bror Hannes och kusin Fredrik på Kokkas.

badmöjlighet och det finns mycket folk att umgås med. Men det är också något speciellt med att jag faktiskt har rötter därifrån. Allt som har hänt där är en del av min släkts historia, den gård jag står på har en gång varit min farfars hem. Det är en fin känsla att jag kommer att vara delaktig i en del av min släkts historia då jag som barnbarn besökte min farfars barndomshem varje sommar. Självklart tror jag att jag kommer att åka till gården Kokkas även i framtiden. Det

är i alla fall vad jag hoppas och vill.

Genom att fortsätta att åka till gården i Höbring och genom att ta reda på mer om min släkts historia kan jag på så sätt bevara mina estlandssvenska rötter och så småningom berätta för mina barn om min ena släkthälfts historia.

Det är inte alla som har rötter från det estlandssvenska området, vi har en speciell släkthistoria. Det är därför vi ska ta vara på detta och bevara och lära oss mer om den tiden då våra släktingar levde där.

Min farfar Bengt på Kokkasgården i Höbring 1943.

Klara Lindström

Minu Höbringi juured

Nimi: Klara Lindström

Vanus: 14, varsti 15aastane

Seos Eestiga Bengt Lindströmi kaudu, Höbringi

Meeldib: laulda ja kitarri mängida, ujumistrennis käia

Suureks saades: Veel ei tea, mis tööd tahaksin teha, kuid vabast ajast hakkab suurt osa võtma muusika.

Selles majas sündis minu vanaisa.

Minu vanaisa sündis ühes eestirootsi piirkonna Riguldi talus, kuid põgenes seal 1944. aasta aprillis sója eest. Seejärel kolisid nad Rootsi. See on peaaegu kõik, mida mu vanaisa on nendest aegadest mulle jutustanud. Vahel olen möelnud, kuidas oleks olnud ise seal üles kasvada, kui see oleksin mina, kes sel ajal Höbringis talus oleks elanud. Või kuidas oleks olnud kui minu vanaisa oleks saanud sinna jäädva ja seal oma elu kuni praeguse ajani elada. Milline oleks tema elu siis olnud?

Igal suvel Höbringisse sõitmine on minu jaoks on väga eriline. Esiteks on seal väga mõnus puhata. Seal on väga ilus, head võimalused päikest võtta ja ujudada, seal on palju rahvast, kellega suhelda. Kuid väga eriline on ka see, et tegelikult on seal mu juured. Kõik, mis seal on olnud, on osa minu suguvõsa ajaloost, talu kus ma olen, on kunaagi olnud minu vanaisa kodu. See on hea tunne, et saan olla osaline oma suguvõsa ajaloos, kui lapselapsena igal suvel oma vanaisa lapsedõlvekodus käisin. Loomulikult usun ma, et hak-

kan ka tulevikus Kokkase talus käima. Ma vähemalt loodan ja tahan seda. Sõites Höbringi tallu ja rohkem teada saades omasuguvõsa ajaloost, saan hoida oma eestirootsi juuri ja rääkida oma lastele ühe suguvõsapoolle ajaloost.

Mitte kõigil pole juuri eestirootslaste

aladel, sellepärast on meie suguvõsal eriline ajalugu.

Ja sellepärast peame selle eest hoolitsema ja seda säilitama ja uurima rohkem aja kohta kui meie sugulased siin elasid.

Tölge: Kaire Reiljan

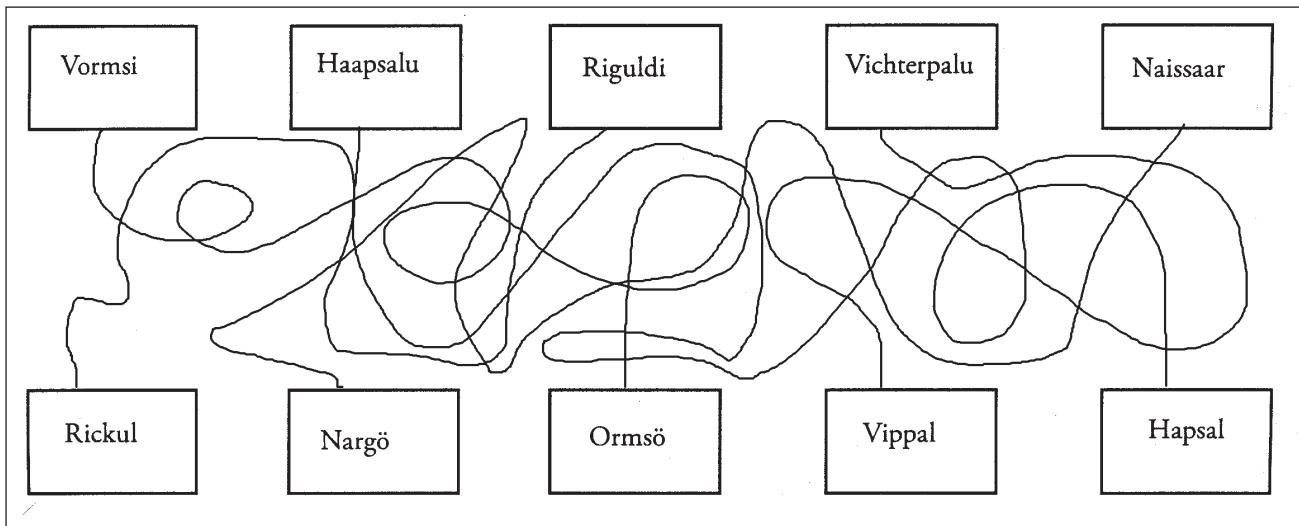
Siin on käimas jalgpallimats Kokkase talus

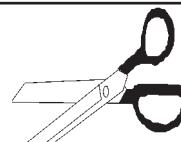
Barn och ungdomssidan/ Laste- ja noortelehekülg

Joont mööda liikudes saad teada koha/linna/saare rootsikeelse nime.

Följ linjen så får du veta vad platsen/staden/öarna har för estniskt namn.

Pappa	Ema	Vilka ord hör ihop. Dra streck mellan orden så du ser hur de hör ihop, skriv sedan ner dem på svarstalongen och skicka in till oss.
Bok	Kool	
Glass	Jalgratas	
Simma	Ramat	Millised sónad kuuluvad kokku? Tõmba jooned sónade vahel, mis kuuluvad kokku. Kirjuta need sónad seejärel vastusekupongile ja saada meile.
Godis	Isa	
Hus	Jäätit	
Bil	Ujuma	
Cykel	Maiustus	Vilka färger har den svenska och estniska flaggan? Sätt färg på flaggorna!
Mamma	Maja	
Skola	Auto	Millised on Eesti ja Rootsli lipuvärvid? Värvi lipud!

Namn/Nimi.....

Adress/Aadress.....

Ema =

Pappa =

Mamma =

Kool =

Bok =

Skola =

Jalgratas =

Glass =

Ramat=

Simma =

Isa =

Godis =

Jäätit =

Hus =

Ujuma =

Bil =

Maiustus =

Cykel =

Maja =

Auto =

Saada vastus:
Skicka in svaren till:
Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu
Pikk 36
10130 Tallinn, ESTLAND

Val nästa år

Enligt ”lagen om kulturautonomi” skall val hållas vart tredje år. Detta innebär att år 2010 skall ett nytt val till Kulturrådet ske. Som vi tidigare har informerat om så arbetar en arbetsgrupp inom kulturministeriet med strukturella förändringar i denna lag. Vi utgår ändå från gällande lagstiftning och har därför i början av 2009 skickat en inlaga till ministeriet där vi förklarade att vi räknar med att ha ett val under 2010. Vi bad också om att staten skulle reservera medel i budgeten för nästa år. För att genomföra valet måste vi få pengar men enligt förhandsbesked från ministeriet finns inga pengar till detta. Besked om detta kan inte komma före augusti så vi får ge oss till tåls till dess.

Trots detta så räknar vi med att genomföra detta val och alla föreningar bör redan nu fundera på vem de vill ha som representant i Kulturrådet under nästa mandatperiod.

I nästa nummer hoppas vi att vi vet mer och kan komma med mer fakta.

Valimised järgmisel aastal

Vastavalt vähemusrahvuste kultuuriautonomia seadusele tuleb valimised korraldada igal kolmandal aastal. See tähendab, et 2010. aastal toimuval uued Kultuurinõukogu valimised. Nagu varem teatatud, valmistab kultuuriministeerium töögrupp ette seaduse muudatusi. Me lähtume siiski kehtivatest õigusaktidest ja oleme seetõttu 2009. aasta alguses saatnud ministeeriumile kirja, teataades, et arvestame valimiste toimumisega 2010. aastal. Palusime ka, et riik eraldaks selleks järgmise aasta eelarvest vahendeid. Valimiste läbiviimiseks on tarvis raha, kuid ministeeriumi esialgse teate järgi on tulevased eelarveküsimused veel lahtised. Vastav teade tuleb mitte enne augusti lõppu ning senikaua tuleb olla kannatlik.

Sellest hoolimata arvestame me nende valimistega ning kõik ühingud peavad juba nüüd mõtlema, keda nad järgmisel mandaatperioodil Kultuurinõukogus oma esindajaks sooviksid.

Loodame, et ajalehe järgmise numbri ilmumisel on meil infot rohkem.

Kultuurinõukogu liikmed / Ledamöter i Kulturrådet

Nõukogu ja Juhatuse esimees - Ordförande, kulturrodet och styrelsen

Uile Kärk-Remes Tallinn +372 56 457 841 ukr@eestirootslane.ee

Nõukogu ja Juhatuse aseesimees/ Vice ordförande, kulturrodet och styrelsen

Lars Rönnberg Stockholm +46 709 351 945 lars@eestirootslane.ee

Juhatuse liikmed / Styrelseledamöter

Holger Haljand Vihterpalu/Tallinn +372 502 8814 holger@eestirootslane.ee

Kalev Kukk Nargö/Tallinn +372 517 7654 kalev.kukk@eestirootslane.ee

Ingegerd Lindström Rickul/Nuckö/Stockholm +46 1635 8184 ingegerd@eestirootslane.ee

Revisionskomisjon / Revisorer

Mart Laidmets Tartu/Haapsalu +372 502 5322 mart.laidmets@eestirootslane.ee

Sven Salin Stckholm/Vormsi/Ormsö +46 705 611 016 sven@eestirootslane.ee

Nõukogu liikmed / Ledamöter i rådet

Jonne Berggren Vormsi/Ormsö +372 53 404 211 jonne@eestirootslane.ee

Maria Gilbert Vormsi/Ormsö +372 536 8416 maria@eestirootslane.ee

Margareta Hammermann Vormsi/Ormsö +46 707 304 761 margareta@eestirootslane.ee

Juta Holst Tallinn +372 51 972 620 juta@eestirootslane.ee

Sofia Joons Viljandi +372 56 642 510 sofia@eestirootslane.ee

Ülo Kalm Nuckö/Noarootsi +372 505 0632 ulo@eestirootslane.ee

Neeme Kari Tallinn +372 515 1620 neeme@eestirootslane.ee

Arvo Kelement Nuckö/Noarootsi +372 502 4412 arvo@eestirootslane.ee

Sven Kuinberg Nuckö/Noarootsi +372 518 3974 kuinberg@eestirootslane.ee

Maj-Liis Lindroos Rickul/Nuckö +46 855 159 215 lindroos@eestirootslane.ee

Elna Siimberg Vippal/Vichterpalu +372 506 3497 elna@eestirootslane.ee

Bosse Stenholm Tallinn/Vormsi/Ormsö +372 56 223 870 bo@eestirootslane.ee

Raul Targamaa Rickul/Nuckö +46 855 159 215 raul@eestirootslane.ee

Marju Terro Ormsö/Vormsi +372 56 603 480 marju@eestirootslane.ee

Kulturrådet fick ny lokal 2008

Den ligger vid Pikk tänav i närheten av den svenska ambassaden.

Välkommen att hälsa på oss där! Säkrast är att ringa innan.

Öppettider efter 15 augusti, onsdagar mellan klockan 11.00 och 15.00

Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu/Kulturrådet för den svenska minoriteten i Estland

Pikk 36

10130 Tallinn

ESTLAND

Tel: 56457841

E-post: ukr@eestirootslane.ee

Kultuurinõukogu sai uue kontori 2008. aastal

See asub Pikal tänaval Roots saatkonna lächedal. Tere tulemast meid seal külastama! Kõige kindlam on, kui enne ette helistate. Oleme avatud kolmapäeviti kl 11.00 - 15.00 alates 15 augustist.